

Løper etter pengene

Du må kunne forske.

Du må kunne hente inn penger.

Velkommen som stipendiat i instituttsektoren.

Side 12–17

Jordskjelvofrene på Haiti trenger hjelp!

Foto: REUTERS/Eduardo Munoz, www.altertra.org

**Bruk konto 8200 06 08331
eller ring 820 44 001 (200 kr).**

Du kan også gi på rodekors.no

Røde Kors

12: Doktor i søknadsskriving

Stipendiater i instituttsektoren bruker store deler av arbeidstiden på administrasjon og søknadsskriving. Etter endt grad kan de ikke regne med å få fortsette.

20: Samtalen

– Akademisk dannelse handler om å være en kritisk reflekterende, informert borger og å forstå sin egen tid. Det er ikke noe ekskluderende ved det, synes Inga Bostad.

24: Norskhet i endring

Norge er mer enn lefse og bunad. Konservator Thomas Walle ved Norsk Folkemuseum forsker på cricketspillere.

4: Forventer samlet sluttdokument

Utvalget som utreder handlingsrommet i UoH-sektoren delte seg lenge i synet på hva som var gruppens mandat. Like før levering er de kommet nærmere enighet.

5: Ytringsfrihet eller trakassering?

Arnved Nedkvitne ble sparket fra sin professorstilling ved UiO etter å «grovt ha krenket sine tjenesteplikter». Hvor langt kan en professor gå i sin omtale av andre?

6: – Noe må gjøres med lovverket

NTNUs avslag på en professors søknad om å få fortsette etter fylte 70 år, er ikke i strid med forbudet mot aldersdiskriminering, mener Likestillings- og diskrimineringsnemnda.

7: Stemplingsuret avlyst

Institusjonene har fått et halvt års utsettelse på å innføre og gjennomføre nye systemer for overtidregistrering. Men universitetene mener dagens ordninger er gode nok.

8: New Public Management?

Ekspertutvalget som skal gi råd om samfunnsøkonomisk avkastning fra norsk forskning møtes med skepsis fra sentrum-venstresiden. Tora Aasland avviser kritikken.

9: Nytt Amnesty-samarbeid

Styret i Forskerforbundet har gitt grønt lys for en intensjonsavtale med Amnesty International Norge. Tema for samarbeidet er ytringsfrihet og akademisk frihet for forskere.

FASTE SIDER

28: Historiske bilder

31: Leder

32: Kronikk

34: Bøker

36: Debatt

37: Gjesteskrubenten

41: Stillingsannonser

45: Informasjon fra Forskerforbundet

Forskerforum

Nr. 2/2010 – 42. årgang

Fagblad om forskning og høyere utdanning. Forskerforum blir redigert etter redaktørplakaten og er medlem i Fagpressen.

UTGIVER: Forskerforbundet, Postboks 1025 Sentrum, 0104 Oslo, Telefon: 21 02 34 00/Telefaks: 21 02 34 01

ANSVARLIG REDAKTØR: KJETIL A. BROTTVEIT, kjetil.brottveit@forskerforum.no

REDAKSJONSSEKRETÆR: ELIN H. REKDAL, elin.rekdal@forskerforum.no

JOURNALIST: JOHANNE LANDSVERK, johanne.landsverk@forskerforum.no

KONTAKT REDAKSJONEN: redaksjonen@forskerforum.no

REDAKSJONSRÅD: Martin Eide, professor UiB, Helge Salvesen, bibliotekdirektør UiT, Reidun Høydal, Møreforskning/Høgskulen i Volda

ANNONSER: Arne Aardalsbakke, Telefon: 64 87 67 90, Telefaks: 64 87 67 91, E-post: annonser@forskerforum.no

For fortløpende oppdatering: www.forskerforum.no

Design: Concorde Design. Forsideillustrasjon: Kari Stai. Trykk: Øyvind Glomvik AS

ISSN 0800-1715. Opplag: 18 000

Nærare sams forståing

Rektorane sluttar seg til forståinga av handlingsrom som ei sak for dei tilsette – ikkje berre institusjonane.

FOTO: JAN-ERIK ØSTLIE

– Det er ikkje stor avstand mellom rektorane og tenestemannsorganisasjonane, seier NTL-nestleiar Anita K. Solhaug.

Det har vore harde diskusjonar i arbeidsgruppa som greier ut handlingsrommet i universitets- og høgskulesektoren. Den vanskelege bøygen har vore om det er dei disponible pengane til institusjonane som avgjer kva handlingsrom sektoren har, og om ein skal vurdere handlingsrommet på individnivå – kva vilkår den einskilde tilsette har for å drive forskning og undervising.

– Eg kan ikkje kommentere noko om kva som skjer i arbeidsgruppa, før dei er ferdige, seier forskings- og høgare utdanningsminister Tora Aasland.

Etter møtet i januar har arbeidsgruppa – etter det Forskerforum kan forstå – kome mykje nærare ei sams oppfatning av kva handlingsrommet er. På dette møtet la dei to representantane frå Forskerforbundet og NTL fram eit eige notat for handlingsromutvalet. Notatet forklarte mellom anna korleis individuell forskingstid, forskingsbasert undervising og kombinerte vitenskaplege stillingar er sjølve fundamentet og føremålet for universiteta og høgskulane.

Ville kutte forskinga

I oppdraget frå Kunnskapsdepartementet heiter det at arbeidsgruppa skal sjå på mekanis-

mar og mønster for løyvingane til forskning og høgare utdanning – dei skal ikkje meine noko om storleiken på løyvingane. Difor har dei breie diskusjonane i gruppa gått ut på kva den einskilde institusjonen kan gjere innanfor budsjett-rammene frå staten og dei inntektssjansane dei har utanom. Målet for statsråden, som tok initiativet, har vore å klargjere ansvarstilhøve og funksjonar for sjølvstendte til institusjonane og finne ut kvifor universitet og høgskular kjenner seg pressa på budsjetta sjølv om dei har fått ein formidabel inntektsvekst dei seinare åra.

– Delt ansvar

For å finne handlingsrom til institusjonane vart det fremma forslag i gruppa om å vurdere kutt i forskinga, å innføre reine undervisningsstillingar og å senke kvalitetskrava til undervisinga. Dette fekk representantane for dei tilsette – Anita K. Solhaug frå NTL og Bjarne Hodne frå Forskerforbundet – til å krevje ei klarlegging av mandatet til gruppa. I formuleringa frå departementet heiter det at ansvaret for å skipe og halde på handlingsfridom er delt mellom ansvaret styresmaktene har for å lage dei overordna rammene, og ansvaret dei einskilde universiteta og høgskulane har for å halde seg til rammene.

FOTO: NTNU

– Departementet er særskild merksam på kva me kjem fram til, seier Berit Kjeldstad.

Ifølgje NTL og Forskerforbundet gjeld handlingsrom vel så mykje for dei tilsette som for institusjonane.

Notatet frå tilsettere representantane har fått rektorane i utvalet til å leggje vekk diskusjonen om å hente institusjonelt handlingsrom frå dei tilsette. Rektorane er Sigmund Grønmo (Universitetet i Bergen), Guri Hjeltne (BI), Inger Aksberg Johansen (Høgskulen i Harstad), Berit Kjeldstad (NTNU), Aslaug Mikkelsen (Universitetet i Stavanger) og Ole Petter Ottersen (Universitetet i Oslo).

Kort avstand

Handlingsromutgreinga skal vere klar rett etter det siste møtet i arbeidsgruppa 16. februar, og gruppa har nest siste møte 1. februar. I skrivande stund er det knytt stor spenning til korleis sluttdokumentet vert formulert, og kor stor plass arbeidsvilkåra til forskarane får. Rektorane, NTL og Forskerforbundet utgjør om lag halve gruppa. Den andre halvdel er frå arbeidsgjevarer og departement, eller dei er fagspesialistar.

Leiar i arbeidsgruppa Marianne Harg, som er president i Tekna, seier det er eit godt samarbeid mellom alle partar i arbeidsgruppa, og at

– Terskelen må være høy

– Saken dreier seg om personangrep, ikke akademisk frihet, mener UiOs advokat i Nedkvitne-saken. Men professor Henning Jakhelln forsvarer ytringsfriheten.

ho ikkje opplever store problem i diskusjonen. Anita K. Solhaug i NTL meiner det er særst positivt at rektorane har kome tenestemannsorganisasjonane i møte, men ho meiner samstundes at arbeidsgruppa må ta eit viktig val.

Vil ha kombinerte stillingar

– Eg ser det ikkje som mogleg å implementere notatet om rettane til dei tilsette i utkasta til sluttrapport som me har frå før, seier Solhaug. Etter det Forskerforum kjenner til, dreier vegvalet seg nettopp om å halde på forskning i kombinerte stillingar og å sikre forskingsbasert undervising av høg kvalitet.

– Me har fått brei tilslutning til hovudpunkta våre, og det syner at det ikkje er stor avstand mellom korleis tenestemannsorganisasjonane og rektorane ser på handlingsrommet i sektoren, seier Solhaug.

Prorektor Berit Kjeldstad ved NTNU sit òg i arbeidsgruppa. Ho forventar at dei kjem fram til eit samla sluttokument.

– Eg synest diskusjonen er veldig konstruktiv, og eg ser ei genuin interesse frå heile utvalet i å komme fram til ei samstemt forståing av status quo i sektoren, seier Kjeldstad.

Ho meiner det vert naturleg å sjå handlingsrommet til dei tilsette i samanheng med handlingsrommet til institusjonane.

– Men i kva grad me kjem fram til løysingar på problema knytt til handlingsrom, det kan eg ikkje føresjå, seier Kjeldstad.

AV ANDREAS HØY KNUDSEN

Handlingsromutvalet

Utvalet er ei arbeidsgruppe som skal finne balansen mellom nasjonale prioriteringar og handlingsfridom for institusjonane, mellom anna ved å analysere tilhøvet mellom statleg pålagde oppgåver og finansiering. Gruppa har 17 medlemmer frå universitet og høgskular, departementet og tenestemannsorganisasjonane, og dessutan konsulentar. Utvalet er sett ned av Kunnskapsdepartementet og skal levere ein rapport i midten av februar.

– Dypest sett handler denne saken om både ytringsfrihet og akademisk frihet, sier Henning Jakhelln, professor emeritus i arbeidsrett ved Universitetet i Oslo (UiO).

Det samme mente Arnved Nedkvitnes advokat Preben Mo Fredriksen da han i sin sluttprosedyre under rettssaken mot UiO viste til at terskelen for overtredelse av tjenestemannsloven § 15 a er svært høy.

– I denne saken er terskelen ekstra høy, fordi saken dreier seg om ytringsfrihet, sa advokat Fredriksen.

– Svært krass form

Professor Nedkvitne ble sparket fra UiO fordi han etter tjenestemannsloven «grovt har krenket sine tjenesteplikter». Nedkvitne skal ha kommet med grovt krenkende uttalelser om andre i e-brev, som er spredt til kolleger, dekan, rektorat og aviser. Advokat Fredriksen innrømte at mange av disse e-brevene har en svært krass form.

– Når han gikk så bredt ut, var det fordi han ønsket å bli hørt. Han ville varsle om kritikkverdige forhold ved instituttet og om at fagmiljøet hans var i ferd med å bli utradert, sa Fredriksen i retten.

UiO mener også at Nedkvitne har brutt tjenesteplikten fordi han gjentatte ganger ikke møtte opp til møter han var innkalt til. Fredriksen mente denne handlemåten må forstås på bakgrunn av Nedkvitnes frustrasjon over å oppleve at ledelsen ønsket ham fjernet.

Advokat Elisabeth Stenwig, som representerer UiO i saken, hevdet i sin prosedyre at saken ikke har noe med akademisk frihet å gjøre.

– Dette handler ikke om ytringsfrihet eller om Nedkvitnes faglige integritet, men om hans mange personangrep på ansatte. Det handler også om lojalitetsplikt overfor arbeidsgiver, mente hun, og viste spesielt til to sentrale e-brev fra Nedkvitne. I det ene brevet skal han ha kommet med svært krenkende og insinuerende uttalelser om daværende instituttleder.

– Må tåle karakteristikker

Professor Henning Jakhelln vil ikke kommentere det Nedkvitne har gjort, men mener generelt at alle må kunne hevde sine synspunkter i faglige spørsmål.

– Man må tåle at engasjerte forskere blir ivrige, og at det faglige og personlige kan skli over i hverandre, mener Jakhelln.

– Men Nedkvitne er beskyldt for trakassering og sjikanering?

FOTO: OLA SÆTHER

– Det må være romslige grenser for bruk av karakteristikker, mener professor Jakhelln.

– Det er ingen tvil om at det finnes en grense for hvor langt man kan gå i ordbruken. Men det må være svært romslige grenser når det gjelder karakteristikker og de uttrykk som ellers brukes i diskusjoner og annen dialog. Dette gjelder også spørsmål om ressursbruken.

Jakhelln er redd saken kan føre til at diskusjoner ikke lenger skal kunne foregå åpent, men gjennom hvisking og tisking i krokene.

– En slik utvikling vil etter mitt syn være livsfarlig for en akademisk institusjon.

– Er Nedkvitne-saken en fallitterklæring for UiO, uansett resultat av rettssaken?

– Ja, definitivt. Saken egner seg dårlig til å bli brettet ut i retten. Universitetet burde ha kunnet løse saken på andre måter. Jeg er særlig bekymret med tanke på hvilke signaler denne saken sender om universitetet, både innad og utad, sier han.

AV JOHANNE LANDSVERK

Nedkvitne-saken

- Ble avskjediget fra Universitetet i Oslo.
- Mener avskjeden var ugyldig.
- Gikk til rettssak mot UiO.
- Dommen faller i uke 6.

– Ikkje aldersdiskriminering

NTNU av slo ein søknad frå professor som ville fortsetje etter fylte 70 år. No har NTNU fått medhald.

I førre nummer av Forskerforum uttalte professor Anders Gustavsson ved UiO at det er aldersdiskriminering om ein må slutte i jobben berre fordi ein fyller 70. Men har han rett? Nyleg avgjorde Likestillings- og diskrimineringsnemnda at eit vedtak ved NTNU om å avslå ein liknande søknad frå professor Iver Håkon Brevik, ikkje var i strid med forbodet mot aldersdiskriminering.

– Eg er sjølv sagt skuffa. Om Likestillings- og diskrimineringsnemnda har gjort rett, må ein gjere noko med lovverket, seier professor emeritus Ivar Bjørgen ved NTNU.

Bjørgen er ein ivrig talsmann for betre seniorpolitikk ved NTNU, og det var han som klagde avslaget på søknaden inn for Likestillings- og diskrimineringsombodet. Han meinte NTNU burde ha teke omsyn til § 3 i lov om aldersgrenser for offentlege tjenestemenn, som seier at ein arbeidstakar kan få fortsetje i stillinga utover aldersgrensa «om tjenestemannen fyller de krav som stillingen forutsetter».

– Søknaden til professor Brevik om å få sitje i stillinga utover aldersgrensa på 70 år fekk støtte både frå eige institutt og frå det internasjonale fagmiljøet, men vart avslått av fakultetet. NTNU viste då til at fakultetet hadde gjort eit prinsippvedtak om å ikkje godta forlenging utover 70 år. Men dette er etter mi meining i strid med lova, uttaler Bjørgen til Forskerforum.

– Kvar sak er individuell

Han presiserer at NTNU sentralt seinare har gått tilbake på at avslaget frå fakultetet bygde på eit prinsippvedtak.

– Det er viktig at dette vedtaket ikkje blir oppfatta som eit generelt avslag på alle slike søknader. Det står fast at kvar sak skal bli handsama individuelt, og begge partar skal bli høyrde, seier Bjørgen.

– Dette er viktig fordi det er mange vitenskapleg tilsette berre ved NTNU som er interesserte i å halde fram i jobben etter fylte 70 år. I ei undersøking i 2007 svarte mellom 15 og 20 prosent at dei gjerne ville dét. Og dette gjeld også mange

FOTO: MENTZ INDERGAARD, NTNU

– Er vedtaket rett, må ein gjere noko med lovverket, meiner Ivar Bjørgen ved NTNU.

ved dei andre universiteta, meiner Bjørgen, som sjølv søkte fakultetet sitt om forlenging etter han vart 70. Han fekk sitje i stillinga til han var 75.

– Vart spurd om å fortsetje

Likevel finst det einskilde døme på at 70-åringar får halde fram i jobben, også ved NTNU. Professor Torlaug Løkensgard Hoel vart spurd om å fortsetje i stillinga.

– Eg fylte 70 år i mars 2009, og planen var å halde fram ut semesteret i fjor sommar. Men så vart eg spurd av leiinga om eg kunne halde fram i to år til, og det synest eg var veldig hyggeleg. I samsvar med reglane skreiv eg ein kort søknad om å få fortsetje, og viste til at dette også var eit ønske frå leiinga, seier Løkensgard Hoel, som er professor ved Program for lærarutdanning.

– Leiinga må vel ha meint at det var behov

FOTO: MENTZ INDERGAARD, NTNU

– Då eg fylte 70, vart eg spurd om å fortsetje i to år til, seier Torlaug L. Hoel ved NTNU.

for arbeidskrafta mi, men ein kunne kanskje ha tenkt at dei gjerne ville bli kvitt meg, seier ho.

Løkensgard Hoel strekar under at ho som professor kjenner seg svært privilegert.

– Eg var lektor i skolen i mange år, og hadde eg halde fram i det yrket, ville eg ha gått av med pensjon ved første høve, seier ho.

– Unik kompetanse

Ove Haugaløkken ved Program for lærarutdanning opplyser at fagmiljøet hadde stort behov for kompetansen til Løkensgard Hoel.

– Torlaug har heilt unike kvalitetar og spesialkompetanse som ville forsvinne om ho slutta. Ho har hatt ei særskild oppgåve med å rettleie kollegaer i skriveprosessen fram mot publisering i tidsskrift, og ho er medredaktør i ein intern skriftserie. Ikkje minst har ho hatt ein

– Eldre er proppar i systemet

– Eg meiner at eldre professorar er ein stor ressurs for universitetet, men dei eldre er jo også proppar i systemet. Nokon må gå av for at det skal kome nye inn, seier Kåre-Olav Stensløyken, postdoktor ved Det medisinske fakultetet, Universitetet i Oslo. Han er også styremedlem

i Forskerforbundet.

I ei sak i Forskerforum om eldre professorar kom det fram at stadig fleire forskarar kan tenkje seg å sitje utover aldersgrensa på 70 år.

– Om ein skulle utvide aldersgrensa, vil det bli endå verre, i alle fall for ein periode. Då vil

jo dei eldre bli sitjande endå lenger i stillingane sine.

– Men det verste for oss som vil ha jobb, er at det ikkje er nokon automatikk i at stillingane blir lyst ut på nytt. Det gjer det endå vanskelegare for oss å planlegge, seier Stensløyken.

viktig funksjon overfor nye kollegaer, mellom anna når det gjeld kvalifiseringsprogram for førstelektorar, seier Haugaløkken, som er nestledar ved Program for lærarutdanning.

– Då vi spurde henne om å halde fram, sa ho seg villig til å sitje i to år til. Og vi fekk beskjed frå fakultetet om at vi utan problem kunne tilsetje henne for to nye år, seier han.

– Lett å svare ja

– I dette tilfellet var det svært enkelt for tilsettingsutvalet å svare ja på søknaden, seier Jan Morten Dyrstad, dekanus ved Fakultet for samfunnsvitskap og teknologileiing (SVT).

– Hoel er ein svært viktig ressursperson for avdelinga, ho er fagleg oppdatert og i god form.

Han fortel at fakultetet førebels ikkje har hatt stor pågang av 70-åringar som ønskjer å sitje lenger.

– I farten kjem eg på tre tilsette som tidlegare har søkt om å sitje utover aldersgrensa på 70 år. Og vi har sagt ja til alle som har søkt om forlenging, seier Dyrstad.

– Er det ulike haldningar til spørsmålet ved fakulteta?

– Det kan nok ha med haldningar å gjere, men her må ein vurdere kvart einskild tilfelle individuelt. Vi har også ansvar for ei viss fornying, og ei slik moglegheit kjem gjerne ved at folk sluttar.

– Få vil sitje lenger

Løkensgard Hoel kjenner ikkje til andre ved NTNU som i dag er tilsette under same vilkår etter fylte 70.

– Eg har dei same arbeidsvilkåra og dei same lønnsvilkåra som før. Mange tilsette over 70 har arbeidsoppgåver, men dei har ikkje lenger same stillinga, fortel ho.

Personalsjef Arne Hestnes ved NTNU seier det er sjeldan han høyrer om slike saker ved universitetet.

– Det er tilsettingsutvalet ved fakulteta som handsamar slike søknader, men eg har inntrykk av at det er få slike saker ved NTNU. Eg trur dei fleste over 70 er nøgde med ein emeritusavtale, for då står dei meir fritt, seier Hestnes til Forsterforum.

AV JOHANNE LANDSVERK

Brevik-saka

- Professor ved NTNU Iver H. Brevik søkte om å få halde fram i stillinga etter fylte 70.
- Fakultet for ingeniørvitskap og teknologi avslo søknaden.
- Ivar Bjørgen klagde vedtaket inn for Likestillings- og diskrimineringsombudet (LDO).
- Bjørgen tapte, men klagde på vedtaket i LDO.
- Like før jul 2009 vart saka avgjort i Likestillings- og diskrimineringsnemnda, som meiner avslaget ikkje er i strid med forbodet mot aldersdiskriminering.

Krav om tidsregistrering:

– Vi har gode nok ordningar

Ingen av universiteta vil innføre nye system for registrering av overtid. Dei meiner systema dei har, er gode nok.

– Ved Universitetet i Tromsø har vi ikkje tenkt å innføre tidsregistrering for vitskapleg tilsette. Det blir ikkje snakk om store endringar frå vår side, seier rektor Jarle Aarbakke ved Universitetet i Tromsø (UiT).

– Skal vere basert på tillit

– Vi har drøfta saka med dei andre universiteta under nasjonalt rektormøte her i Tromsø, og alle universiteta vart einige om ei felles haldning til spørsmålet, fortel han.

Eit utval med representantar frå fem universitet laga i fjor haust ein rapport som skisserer krav til dokumentasjon ved utbetaling av overtid. Denne rapporten danner grunnlag for ei felles grunnhaldning blant universitetsrektorane.

Aarbakke viser til eit brev frå Fornyings, administrasjons- og kyrkjedepartementet (FAD) til Kunnskapsdepartementet (KD) som kom i oktober i fjor.

– Vi tolkar brevet frå FAD slik at det ikkje blir stilt spesifikke krav til dokumentasjonssystem for overtid, men at godkjenning av overtid er basert på tillit mellom den som godkjenner, og den som utfører overtidsarbeidet. Registrering av arbeidstid er berre aktuelt om det skal utbetalast godtgjering for overtidsarbeid, noko som normalt ikkje er aktuelt for dei som jobbar i vitenskaplege stillingar, seier Aarbakke.

Særleg uavhengig stilling

Heller ikkje NTNU, Universitetet i Oslo eller Universitetet i Bergen vil innføre nye system for tidsregistrering.

– Vi held oss til avklaringa FAD har kome med i saka, og konstaterer at vi ikkje har behov for nye system ved UiB. Vi har gode nok ordningar for å kunne dokumentere grunnlag for overtidsbetaling, seier rektor Sigmund Grønmo ved UiB.

Også Universitetet i Stavanger, Universitetet i Agder og Universitet for miljø- og biovitskap meiner ordningane dei har, er gode nok.

Etter arbeidsmiljølova er arbeidstakarar i «leiande» eller «særleg uavhengig stilling» unnatekte regelen om registrering av total arbeidstid. Utvalet som har utarbeidd rapporten, har konsultert Stein Evju, professor i arbeidsrett ved UiO. Han meiner tilsette i vitenskaplege stillingar normalt fell inn under omgrepet «særleg uavhengig».

– Om ein vitenskapleg tilsett kjem inn under kategorien særleg uavhengig, skal normalt vurderast individuelt. Men vi meiner at det kan utviklast system som kan gjere det mogleg å handtere grupper av tilsette som særleg uavhengige, uttalar Aarbakke.

FOTO: TORBEIN KVIL GAMST, UiT

– UiT skal ikkje innføre tidsregistrering for vitenskapleg tilsette, seier rektor Aarbakke.

– Vil gjelde dei fleste

– Det dette eigentleg handlar om, er kva for ordningar dei tilsette kjem inn under, seier Johannes Falk Paulsen, assisterande organisasjons- og personaldirektør ved UiO.

– Vi lagar no retningslinjer som danner grunnlag for å gå igjennom stillingsmassen ved UiO og vurdere kven i vitenskaplege stillingar som fell inn under omgrepet særleg uavhengig. Dei fleste i kombinerte undervisnings- og forskarstillingar vil falle inn under denne kategorien. Men dette blir opp til den lokale arbeidsgivaren å avgjere, seier Paulsen.

AV JOHANNE LANDSVERK

Tidsregistrering

- Riksrevisjonen krev at UH-sektoren dokumenterer arbeidstid.
- Frist for levering av framdriftsplanar for tilfredstillande system var 15. januar 2010.
- Institusjonar som har søkt om forlenging av fristen, må gjennomføre planane i løpet av 1. halvår 2010.

– Ekspertutvalget trenger alternativer

Oppfyller norsk forskning regjeringens mål? Utvalget som skal utrede dette, mottas som et New Public Management-prosjekt.

FOTO: STIG MARLON WESTON

– Alle som er kritiske til New Public Management, bør samordne seg, sier forsker og stortingspolitiker for SV, Aksel Hagen.

FOTO: LINDA BOURNANE ENGELBERTH

– Det ligger ingen ideologiske veivalg bak nedsettingen av ekspertutvalget, sier Tora Aasland.

Forsknings- og høyere utdanningsminister Tora Aasland nedsatte nylig et ekspertutvalg som skal gi råd om samfunnsøkonomisk avkastning fra norsk forskning. Allerede før første møte blir opplegget møtt med skepsis på sentrumstresiden i rikspolitikken.

– Det er lett å lese sammensetningen og mandatet til dette ekspertutvalget som at ambisjonen er å videreføre og konkretisere New Public Management-tilnærmingen (NPM) til forskning, sier SVs representant i Kirke-, utdannings- og forskningskomiteen på Stortinget, Aksel Hagen.

Nytteverdi

Hagen er selv førsteamanuensis ved Høgskolen i Lillehammer og medforfatter av SVs stortingsgruppes rapport «Utveier». Rapporten beskriver en samhandlingsmodell som alternativ til NPM. Alternativet handler om samordning og helhet framfor oppsplitting, kompetanse framfor konkurranse, fokus på brukere og ansatte fremfor sterkere ledelse, og kvalitet og innovasjon fremfor press på pris. Forfatterne kritiserer NPM for å føre til flere rapporter og mer dokumentasjon. De hevder også at den fører til dårligere og

dyrere tjenester, gjennom lavere produktivitet, mindre langsiktighet og økt byråkrati.

– Departementet sier de skal vurdere nytte av forskningen i bred forstand, og Tora Aasland tar med grunnforskning i mandatet. Men vi trenger å komme opp med alternative metoder og tankeganger, sier Hagen, som vil ta initiativ til en alternativ gruppe for å utrede NPM i forbindelse med blant annet forsknings- og helsepolitikk.

– Det er naturlig å gå tilbake til gruppa som skrev «Utveier»-rapporten, i tillegg til representanter for fagforeninger og institusjonene selv, sier Hagen.

– Mest mulig ut av pengene
Ekspertutvalget ledes av professor Jan Fagerberg ved Senter for innovasjon, teknologi og kultur ved Universitetet i Oslo (UiO). Han er selv meget klar på hva han oppfatter som formålet med utredningen.

– Regjeringen er opptatt av hvordan den kan få mest mulig ut av de pengene som går til offentlig finansiert forskning, og hvilke endringer vi må gjøre for å få dette til, sier Fagerberg til Forskerforum.

Endringer i finansiering?

Gruppen skal blant annet analysere de fire hovedstrømmene av finansiering av norsk forskning: grunnbevilgninger til universiteter og høyskoler, helseforetak og forskningsinstitutter, midler til Forskningsrådet, skatteincentiver og tilskudd til EU-rammeprogrammene. Utvalget skal finne forklaringer på sammenhengen mellom mål, ressurser og resultater for offentlig finansiert forskning, de må vurdere endringer i offentlig finansiering for å øke kvaliteten og utnyttelsen av ressurser i forskningen, de må fortelle hvordan myndighetene kritisk kan vurdere ressurstilgang og rekruttering, hvilke tellekanter de bør operere med, samt hvordan regjeringen skal klare å innføre en sterkere mål- og resultatstyring i forskningspolitikken.

– Dette er kjempestore spørsmål som vi blir nødt til å fokusere, sier Fagerberg.

– Ikke ideologisk veivalg

Tora Aasland sier til Forskerforum at et av hovedmålene med ekspertutvalget er å finne gode mål på hva som kommer ut av norsk forskning. Hun forsikrer at utvalget er bredt sammensatt, og at

mandatet ikke er uttrykk for et ideologisk veivalg til fordel for New Public Management.

– Det er ingen grunn til å skape en motsetning mellom utvalget og noen som måtte være uenige med oppdraget. Utvalget er meget bredt og allment sammensatt, med mange typer erfaring. Det skal hjelpe oss til bedre å se verdien av forskningsinnsatsen, sier Aasland. Hun oppfordrer alle aktører i norsk forskning og forskningspolitikk til å samle seg om utvalget.

– Men jeg har selvsagt ikke noe imot en bred debatt, sier Aasland.

AV ANDREAS HØY KNUDSEN

Ekspertutvalget

Utvalg ledet av professor Jan Ernst Fagerberg, som skal gi regjeringen råd om bedre måloppnåelse i forskningspolitikken, basert på regjeringens ni mål i den siste forskningsmeldingen (se annet faktafelt).

De andre medlemmene er:

Gry Agnete Alsos, direktør, Nordlandsforskning

Marianne Andreassen, direktør, Senter for statlig økonomistyring

Ådne Cappelen, økonom, Statistisk sentralbyrå

Inge Jan Henjesand, økonom, Abelia

Astrid Lægreid, professor, NTNU

Curt Rice, forskningsleder, Universitetet i Tromsø

Agnar Sandmo, økonom, NHH

Randi Søgner, leder, Forskningsrådets program for forskning om forskning

Forskningspolitiske mål

Regjeringens ni mål for forskningen:

- å løse globale utfordringer, særlig miljø-, klima-, hav-, matsikkerhet- og energiforskning
- bidra til god helse, utjevne sosiale helseforskjeller og utvikle helsetjenester
- forskningsbasert velferdspolitikk og profesjonsutøvelse i velferdssektorene
- kunnskapsbasert næringsliv i hele landet
- næringsforskning innen mat, marin, maritim, reiseliv, energi, miljø, bioteknologi, IKT og nye materialer/nanoteknologi
- høy kvalitet
- et velfungerende forskningssystem
- høy grad av internasjonalisering
- effektiv utnyttelse av forskningsressursene og -resultatene

Ny samarbeidsavtale:

Forskerforbundet støtter Amnesty

Brudd på menneskerettigheter må dokumenteres med forskning, mener Amnesty, som har inngått avtale med Forskerforbundet.

Styret i Forskerforbundet ga før jul grønt lys for en intensjonsavtale med Amnesty International Norge. Sekretariatet i Forskerforbundet arbeider nå med et konkret forslag til en samarbeidsavtale.

– Forskerforbundets medlemmer er en ressurssterk gruppe som kan bidra til en styrking av Amnestys arbeid, sier Karen-Lise Scheie Knudsen, som er med i begge organisasjonene. Som daværende varamedlem i Forskerforbundets hovedstyre innledet hun selv saken på møtet i desember. Hun er også varamedlem i styret i Amnesty International Norge. Knudsen påpeker at de fleste av Amnesty sine saker kommer fram gjennom forskning, og at det stilles strenge krav til sannhetsgehalten ved rapportering av brudd på menneskerettigheter, diskriminering og urettferdig behandling av enkeltpersoner.

Mot diskriminering

Ytringsfrihet og akademisk frihet for forskere verden rundt vil være tema for samarbeidet.

– Det kan ta mange former, for eksempel kan forbundets medlemmer delta i nettverk og aksjonere for saker som angår rettighetene til forskere og utdanningspersonell. Slike saker kan gjelde ytrings- og publiseringsfrihet, diskriminering mot kvinner, homofile, minoritetsgrupper eller lignende, eller retten til å organisere seg, sier Knudsen. Hun viser til at Forskerforbundets medlemmer har et stort internasjonalt nettverk av kontakter som kan bistå i enkeltsaker.

– Vi kan bygge opp et nettverk av kompetanse innenfor både land og saksområder, sier Knudsen. Hun knytter også et samarbeid med Amnesty sammen med Forskerforbundets arbeid for lik lønn blant norske forskere – uavhengig av kjønn, kulturell bakgrunn og andre diskrimineringsfaktorer.

Skal løfte blikket

Forslaget kom opp under et tidligere landsrådsmøte i forbundet, fra førsteamanuensis Jon W. Iddeng ved Institutt for arkeologi, konservering og historie ved Universitetet i Oslo. Iddeng, som nå er fagpolitisk rådgiver i Forskerforbundet, uttrykte et sterkt ønske om at forbundet skal løfte blikket og øke støtten til solidaritetsarbeid.

– Vi er en fagorganisasjon, og derfor er det viktig at vi kan bidra solidarisk på tvers av grenser. I denne sammenheng tror jeg det kan

FOTO: FORSKERFORBUNDET

– At fagforeninger støtter internasjonalt solidaritetsarbeid er en lang og god tradisjon, sier Karen-Lise Scheie Knudsen.

være gunstig å ha forbindelser til en organisasjon som Amnesty International, sier Iddeng.

Han mener samarbeidet med Amnesty vil åpne for en informasjonsvirksomhet som er relevant for mange norske forskere. Amnesty har en rekke forskjellige informasjonskanaler ut mot verden.

– Driver forskning

Ifølge Karen-Lise Scheie Knudsen har Forskerforbundets medlemmer potensielt stor nytte av Amnestys kompetanse og nettverk.

– Amnesty driver jo også med forskning internasjonalt, med undersøkning, statistikk og etterprøving av opplysninger, sier Knudsen.

Hun er imidlertid opptatt av at Amnesty er en frivillig organisasjon som ikke mottar statsstøtte.

– Vi må ikke glemme at økonomisk hjelp alltid er kjærkomment. Forskerforbundets medlemmer kan bli faste givere, forbundet kan annonser i Amnesty Nytt eller støtte enkeltkampanjer og prosjekter som går på forbundets kjernesaker, sier Knudsen.

AV STIAN DANIELSEN

Insentivordning på plass

■ Andelen kvinner i vitenskapelige toppstillinger innen realfagene må opp. Det mener regjeringen, som nå har satt av ti millioner kroner for å få fartgang i ansettelsene. Pengene skal brukes til å belønne universiteter og høyskoler som øker kvinneandelen i løpet av 2010. – Utviklingen av kjønnsbalansen i akademien er positiv, men det går for langsomt. Regjeringen vil ikke vente på den såkalte naturlige utviklingen, uttaler Tora Aasland til Ressursbank for likestilling i forskning.

Vil forske på kunst og makt

■ Norges kulturråd har satt i gang et forskningsprosjekt om kunst og makt. – De siste årene har vi fått store økninger i de offentlige bevilgningene til kultur. Nå trenger vi dristige og kritiske analyser av hvordan dette spiller inn på maktforholdene i feltet, uttaler forskningsleder i Norsk kulturråd, Ellen Aslaksen, på Kulturråds nettsted. Kulturråds direktør, Ole Jacob Bull, relaterer den nye satsningen til egen institusjon: – Norsk kulturråd er selv en sentral maktinstans i kulturlivet. Vi må derfor vokte oss vel for ikke å ende opp med å peke på alle andre enn oss selv når vi nå skal undersøke maktens former.

FOTO: UNIO

Folkestad gjenvalgt

■ Anders Folkestad ble i desember valgt for to nye år som leder av Unio. Han har ledet hovedorganisasjonen for universitets- og høyskoleutdannede, der også Forskerforbundet er medlem, siden organisasjonen ble dannet. – Unio står samlet om en rekke politiske utfordringer de kommende årene. Arbeidet for en fortsatt god sykelønnsordning og kampen for likelønn kommer til å prege 2010, uttaler Folkestad på organisasjonens hjemmeside.

Ny fusjon i nord?

■ Høgskolene i Finnmark og Harstad og Universitetet i Tromsø kan være fusjonerte innen to år, melder Høgskolen i Finnmark på sine nettsider. Nå har rektorene ved de tre institusjonene oppnevnt seks faglige arbeidsgrupper som skal greie ut ulike aspekter ved en eventuell fusjon. De seks gruppene skal ta for seg økonomiske og administrative fag, reiselivs- og opplevelsesfag, natur- og realfag, helsefag, sosialfag og olje- og energirelatert virksomhet.

Lite synlig museumsforskning

■ Andelen museumsansatte med doktorgradskompetanse er økende. Men museene har fremdeles ikke like høy status som mange andre forskningsinstitusjoner, beklager seniorrådgiver Liv Ramskjær i ABM-utvikling overfor Nasjonalbibliotekets fagmagasin NB21. Nå ønsker hun at museene skal få en tydeligere og mer synlig plass i forskningsmiljøet. Men det er utfordrende å få til et godt samarbeid med andre forskningsmiljøer, og det er vanskelig å få midler gjennom Forskningsrådet, påpeker hun.

Blir byråkrater

■ Norske universiteter og høyskoler kaster bort kunnskap, mener NHH-professor Victor Norman.

– Vi har den laveste registrerte avkastning på høyere utdanning i verden. Og vi har historiens mest velutdannede byråkrater, uttalte han på Lerchendalkonferansen i Trondheim i januar, ifølge Adresseavisen. Norman, som er tidligere arbeids- og administrasjonsminister, anslår at kunnskapskapitalen i Norge er verdt omtrent det samme som Norges samlede oljeformue. Men i motsetning til oljen mener han at kunnskapskapitalen har lav avkastning fordi et flertall av landets utdannede havner i jobber hvor de ikke får brukt kunnskapen sin.

Vil bruke oljepenger på forskning

■ 78 prosent mener det bør satses mer oljepenger på utdanning og forskning, ifølge en undersøkelse Respons har utført for Unio. Mer enn sju av ti velgere i alle partier, med unntak av KrF og RV, mener at økt bruk av oljepenger på utdanningsområdet i Norge vil gi høyere avkastning enn utenlandsinvesteringer gjennom oljefondet. 1001 personer over 18 år er intervjuet i undersøkelsen som ligger til grunn for tallene, skriver Unio på sitt nettsted.

Kommersialisering av forskningsideer

■ Forskningsrådet har lagt fram et nytt program for kommersialisering av ideer fra offentlig finansierte forskningsmiljøer. Programmet har fått navnet FORNY 2020 og skal støtte prosjekter og aktører som tar i bruk ideer fra forskning til nyskaping i industrien, eller som fører ideene til markedet gjennom etablering av nye bedrifter. Avhengig av godkjenning fra bevilgende departementer vil programmet kunne være operativt fra 2011, melder Forskningsrådet på sine nettsider.

Økt forskning i næringslivet

■ 2008 ble et toppår for forskning og utvikling (FoU) i næringslivet, melder Statistisk sentralbyrå (SSB). Næringslivet brukte 19 milliarder på egenutført FoU-aktivitet i 2008, en økning på 1,6 milliarder sammenliknet med 2007. Også innen kjøp av FoU-tjenester fra forskningsinstitusjoner, universiteter og høyskoler har SSB registrert en markant oppgang. Totalt deltok 23 959 personer i FoU-aktivitet i næringslivet i 2008, noe som er en økning på 9,4 prosent fra året før.

Vil kommersialisere biobankene

■ Norske biobanker har gode muligheter for å bli betydelige kommersielle aktører i et voksende internasjonalt marked. Det er en av konklusjonene i Forskningsrådets nye rapport «Potensial for kommersiell utnyttelse av humane biobanker». – Det haster å få på plass rammer for næringsutvikling og kommersiell utnyttelse av humant biologisk materiale, dersom vi til fulle skal klare å realisere det store potensialet som allerede ligger i norske biobanker, uttaler divisjonsdirektør i Forskningsrådet Anders Hanneborg på Forskningsrådets nettsted.

– UiOs omdømme i fare

■ Den sparkede professoren Arnved Nedkvitnes rettssak mot UiO for å få jobben sin tilbake kan ramme UiOs omdømme. Det mener omdømmeekspert og førsteamanuensis Peggy Brønn ved Handelshøyskolen BI i Oslo. – Takhøyden er mye høyere i academia enn andre steder, men det å henge ut skittentøyet sitt i media er ikke bra for noen, sier Brønn til Forskerforum.no. Medieomtalen av McKinsey-rapporten som kom med kraftig kritikk av UiOs organisasjon og ledelse, kan potensielt bidra til å øke skaden, påpeker hun.

Nye direktører ved Nasjonalmuseet

■ Nasjonalmuseet har fått fem nye avdelingsdirektører. De nye direktørene er ansatt i forbindelse med en omorganisering av museet, der man går tilbake til de opprinnelige fagavdelingene. Francoise Hanssen-Bauer fortsetter i museets ledergruppe som ansvarlig for ny avdeling for samlingsforvaltning. De øvrige direktørene er Nils Ohlsen, Nina Berre, Widar Halén, Jean-Yves Gallardo og Per Odd Bakke. Stillingen som avdelingsdirektør for samtidskunst vil bli utlyst på nytt. Heller ikke direktør for administrasjon ble besatt i denne runden.

Den store prosjektjakta

Nye prosjekter må innhentes. Ferske stipendiater lærer fort hva som gjelder i instituttsektoren.

AV ANDREAS HØY KNUDSEN

– Når du nettopp er ferdig med hovedfag, vet du ikke hva det innebærer å forske ved et institutt, sier stipendiat Ann Karin Tennås Holmen. (Foto: Hung Ngo)

Ann Karin Tennås Holmen (33) er en av de rundt 500 stipendiatene som har sin arbeidsplass på et av de rundt 60 frittstående forskningsinstituttene i Norge. Dette er arbeidsplasser som driver med alt fra jordobservasjon til demokratiforskning, og som hver mottar cirka en tiendedel av sitt budsjett fra staten. Dette er altfor lite, ifølge sektoren selv, som må finansiere seg gjennom salg og megling av prosjektbasert kunnskap til høystbydende. Dette byr på store utfordringer for den enkelte forskeren, som må svare for inntjeningen på sine prosjekter.

– Jeg må tjene inn tre fjerdedeler av lønna mi fra eksterne prosjektmidler. Men selv om jeg må bruke arbeidstida til å skrive søknader, liker jeg å designe, stille spørsmål og drive fram forskjellige prosjekter, forteller Holmen. Forskerforum treffer henne på forskningsinstituttet Iris – International Research Institute of Stavanger, tidligere Rogalandforskning.

– Ved et institutt kommer du borti mange forskjellige tematikker. Du blir en potet i begynnelsen av forskerkarrieren, og du er involvert i bøtter og spann av prosjekter som ikke nødvendigvis henger sammen. Du er som en blekk-sprut, men da lærer du også veldig mye, sier Holmen.

Lite dokumentasjon

Holmen er i innspurten av sin doktoravhandling, som handler om byregionale styringsnettverk og er en del av Forskningsrådsprogrammet «Demokrati, styring og regionalitet». Prosjektet er i sluttfasen, og bevilgningene er brukt opp. Derfor må Holmen kombinere doktorgradsarbeidet med andre prosjekter på Iris.

Hun er ikke alene om å slite for lønna. Mye tyder på at instituttforskerne bruker over en fjerdedel av arbeidstida på å skrive søknader og administrere sin egen forskning. Men det er vanskelig å selge slike ekstrakostnader til oppdragsgivere, derfor finnes det lite dokumentasjon. Ledelsen ved Iris hevder at hver forsker bruker mellom 5 og 10 prosent av arbeidstida på søknadsskriving.

– Det er høyt tempo, både på å selge inn prosjekter, gjennomføre og ha ideer til nye oppdrag, sier Holmen.

Krever dobbeltkompetanse

Tidligere Nifu Step-direktør Per Hetland har vært blant landets fremste fortalere for instituttsektoren. Han mener det er kritisk for instituttene å gjøre seg attraktive for unge forskere.

– Vi står alle sammen foran et generasjonsskifte, og instituttsektoren har ikke lenger et lønnsmessig forsprang til universitets- og høyskolesektoren, slik tilfellet var før, sier Hetland, som nå leder InterMedia, et forskningssenter ved Universitetet i Oslo. Han viser til at de unge forskerne må ha dobbeltkompetanse for å

– Det jeg ikke ville, var å fortsette den ensomme tilværelsen fra jobbingen med hovedoppgaven på universitetet.

MARTE WINSVOLD

– Vi har ikke lenger et lønnsmessig forsprang til universitets- og høyskolesektoren.

PER HETLAND

kunne jobbe ved et institutt.

– Instituttsektoren er avhengig av søkere som både har kompetanse på å kommunisere med oppdragsgiverne, og som er gode forskere på sine felt, sier Hetland. Han mener markedet for forskning er blitt altfor preget av små prosjekter, noe som virker inn på arbeidsformen i instituttsektoren. I dag lyser oppdragsgivere i det offentlige ut store søknadsrunder for forskningsoppdrag helt ned til 100 000 kroner, selv om EØS-reglene for offentlige innkjøp har satt grensen til 1,7 millioner kroner. Dette betyr mye søknadsskriving og et press på betingelsene som instituttene kan tilby nye forskere.

– De store oppdragsgiverne må begynne å

bruke rammeavtaler i stedet for å lyse ut hvert minste prosjekt, sier Hetland.

19 prosent vil til instituttene

Ifølge den ferske Nifu Step-rapporten *Stipendiaters arbeidsvilkår og karriereforventninger* kan norske stipendiater grovt sett deles inn i to typer. Den ene jobber for det meste selvstendig med sin doktoravhandling, mens den andre jobber i forskergrupper. Mye tyder på at instituttstipendiater jobber i forskergrupper, mens de andre jobber mer alene. Ifølge forsker II Terje Bruen Olsen, som har samlet dataene til rapporten, oppgir en noe større andel stipendiater ved instituttene enn ved universitetene og høysko-

lene at de får støtte og hjelp av arbeidskolleger. 62 prosent av alle stipendiatene oppgir at det er ensomt å skrive doktoravhandlingen. Andelen er imidlertid litt færre for stipendiater på instituttene, ifølge Olsen.

– Forskere som jobber selvstendig med sitt prosjekt, opplever naturlig nok oftere ensomhet og mangel på kollegial støtte, påpeker Olsen.

Ifølge undersøkelsen ønsker stipendiater generelt å få en forskerkarriere i universitets- og høyskolesektoren, og de har lite informasjon om andre karrieremuligheter. Flertallet av dem ønsker seg en karriere ved universitet eller høyskole, mens 19 prosent oppgir at de sikter mot instituttsektoren.

Vekselbruk

Forsker III Marte Winsvold ved Norsk institutt for by- og regionforskning (NIBR) i Oslo er en av dem som aktivt har søkt seg til instituttsektoren.

– Det jeg ikke ville, var å fortsette den ensomme tilværelsen fra jobbingen med masteroppgaven på universitetet, forteller Winsvold, som søkte seg inn som forskningsassistent etter fullført hovedfag i statsvitenskap ved Universitetet i Oslo. Hun visste lite om prosjektarbeidsfor-

Stipendiat Marte Winsvold setter pris på mye samarbeid og faglig input i instituttsektoren. Her sammen med Inger-Lise Saglie og Knut Bjørn Stokke. (Foto. Erik Norrud)

– Det tar lengre tid å bli ferdig med en doktorgrad ved et institutt, og det er en del støy som er vanskelig å skjerme seg mot, sier stipendiat Marte Winsvold. (Foto: Erik Norrud)

men i instituttsektoren, bortsett fra at man fikk jobbe sammen med mer erfarne forskere.

– Jeg kom inn i en gruppe som drev med lokaldemokrati, så det var relevant faglig. Men det er et generelt problem at man skifter fokus for mye i forbindelse med kortsiktig finansiering. Ingen får jobbet bare langsiktig med det de

er gode på, og man snur seg etter pengene, sier Winsvold. Hennes hovederfaring er allikevel at de som betaler for forskningen, er lydhøre for innspill fra forskerne. Foreløpig ser hun for seg å fortsette i instituttsektoren.

– På universitetet har man større frihet til å komme fram med sine egne ting, men i forhold til instituttsektoren er det ensomt og gir mindre input utenfra. Vekselbruket på et institutt gjør at det blir interessant. Men fordi det er stram styring, og man er priggitt Forskningsrådets utlysninger og ønskene fra forskjellige oppdragsgivere, kan det hende man går lei, sier Winsvold.

Kan ikke lyve

Ann Karin Tennås Holmen i Stavanger mener det er viktig for en stipendiat å holde klar linje i forskningsetikken mot oppdragsgivere. Denne lærdommen kommer raskt på et prosjektbasert forskningsinstitutt.

– Nettopp fordi vi er i inngrep med empirien på alle prosjekter, er vi svært bevisste på vår rolle, sier Holmen. Hun viser til at oppdragsgivere stadig har måttet ta til takke med andre resultater enn forventet. Men det er ikke vårt

problem, og derfor er vi ganske forsiktige med å komme med anbefalinger om hvordan resultater skal brukes, sier hun.

– Men dere må jo tenke på framtidig finansiering?

– Ja, men vi bygger på metodiske og teoretiske funderinger. Når utlysningene er skrevet, vet oppdragsgiveren hva slags design vi tar utgangspunkt i. Resultatene kan vi ikke lyve om, sier Holmen.

Mer løping etter penger

Hva mener så en garvet instituttforsker om arbeidsvilkårene som venter på nye stipendiat ved de frittstående forskningsinstituttene? Seniorforsker og psykolog Per Erik Solem (65) ved Nova (Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring) har brukt hele sitt yrkesliv på forskning i instituttsektoren. Han forteller at arbeidsvilkårene har endret seg mye de siste årene, hovedsakelig på grunn av forsterket fokus på økonomi og inntjening.

– I hovedsak vurderer jeg utviklingen for instituttsektoren som negativ. Arbeidsbetingelsene er endret i tråd med at penger er blitt målet

Forskningsinstitutter

- Norske forskningsinstitutter består av nærmere 60 organisasjoner, hvorav 47 institutter med 6000 ansatte får basisbevilgning fra staten og omsetter for 6,5 milliarder kroner i året.
- Instituttene er fordelt på primærnæringsinstitutter, teknisk-industrielle institutter, miljø- og utviklingsinstitutter, samfunnsvitenskapelige institutter og regionale forskningsinstitutter.
- Forskningsinstituttene fellesarena (FFA) organiserer alle forskningsinstitutter med basisbevilgning.

på hva som er verdifullt, og vi må tilpasse oss utlysningene, sier Solem. Han viser til at lønna til forskerne tidligere ble dekket over statsbudsjettet. Dagens forskere må finansiere lønn og indirekte kostnader, ofte omtalt som «overhead», gjennom søknader – selv om de fortsatt er statsansatte gjennom eierskapet til instituttet.

– Var du en svakere forsker tidligere, da du ikke ble målt og veid ut fra prosjektmidlene du klarer å skaffe?

– Andelen korte prosjekter er større, og det ligger et tyngre press på de ansatte for å gjennomføre korte oppdrag.

PER ERIK SOLEM

– Nei, det tror jeg ikke, selv om det også er positive sider ved å ha press på seg. Man får gjort mer og avsluttet mer, men dagens press mot å dokumentere resultater krever ekstra tid innenfor de rammene vi har. Hovedinntrykket er veldig mye unødvendig løping etter penger, sier Solem.

Han oppfordrer unge forskere til å forberede seg på en rekke avsporinger når de må bruke mye tid på søknader som ikke gir resultater. Samtidig har andelen korte prosjekter blitt større, og det ligger et tyngre press på de ansatte for å gjennomføre korte oppdrag i perioder mellom de langsiktige prosjektene, ifølge Solem.

– Du må være beredt på korte tidsfrister og perioder med mye ekstraarbeid uten ekstra betaling, sier han.

- Forfølg egne interesser

Seniorforskeren ved Nova er bekymret for de faglige konsekvensene av utviklingen i instituttsektoren.

– Instituttene forfaller hvis vi ikke også kan drive med grunnforskning som trekker allmenne og teoretiske problemer ut av de anvendte prosjektene, sier Solem.

– Som forsker må du vri oppmerksomheten bort fra det du synes er interessant og viktig, til fordel for formuleringer i utlysningene. Tidligere gjorde den sikre lønna det mulig å søke begrensede midler til datainnsamlinger. Dette tillot forskerne å få fram de faglig beste prosjektene, basert på søknader etter egne ideer og interesser. Når man ikke fikk midler, var det allikevel mulig å gjøre interessante og viktige oppgaver, sier Solem. Han er imidlertid trygg på at den teoretiske forankringen i doktorgradsutdanningen vil holde, og han er glad for at stipendiatene fremdeles er interessert i å arbeide ved instituttene.

– De er svært nyttige for forskningen ved instituttene, blant annet fordi de bidrar med publisering, og fordi de bringer inn nye perspektiver, teori og gir faglig stimulans. Men de er midlertidig tilsatte og kan ikke regne med å få jobb etterpå, understreker Solem. Hans beste råd til de unge er å forfølge egne interesser:

– Interessen man har, er det aller viktigste, men i tillegg må du være innstilt på å skifte fagfelt og tema etter hvor bevilgningene flytter seg, sier han. ■

– Instituttene forfaller hvis vi ikke også kan drive med grunnforskning som trekker allmenne og teoretiske problemer ut av de anvendte prosjektene, sier seniorforsker Per Erik Solem. (Foto: NOVA)

Hvordan ble du forsker i instituttsektoren, og kommer du til å bli?

TONE ALM ANDREASSEN
forskningsleder, Arbeidsforskningsinstituttet

– Det var nok litt tilfeldig. Jeg ble spurt på min gamle arbeidsplass om å begynne her. Det er mange gode grunner til å bli, så det har jeg ikke bestemt meg for ennå.

(FOTO: LEIF SKAAR)

KRISTIAN MJÅLAND
forskningsassistent, Rokkansenteret

– Jeg var løst tilknyttet et forskningsprosjekt her som masterstudent, og etterpå fikk Rokkansenteret en ny bevilgning hvor min kompetanse passet inn. Jeg håper i høyeste grad jeg kommer til å bli.

ARNFINN HAAGENSEN MIDTBØEN
stipendiat, Institutt for samfunnsforskning

– Etter hovedfaget ble jeg vit.ass. på universitetet. Da prosjektet gikk ut, åpnet det seg en mulighet her. Det er femti-femti om jeg blir postdoktor på universitetet eller får bli forsker i instituttsektoren.

VERDEN

Svakere patentvern?

■ En oppmyking av patentbeskyttelsen innen såkalt grønn teknologi kan gjøre det lettere for utviklingsland å minske sine utslipp. Slik argumenterte Kina og India sammen med 77 utviklingsland under klimatoppmøtet i København i desember, skriver Universityworldnews.com.

Forslaget om å svekke patentrettighetene har imidlertid skapt uro hos vestlige universiteter og forskningssentre. Disse frykter at en oppmyking av patentretten kan begrense innovasjoner i Europa og bremse utviklingen på feltet.

DANMARK

Vellykkede fusjoner

■ De danske universitetsfusjonene, som begynte i 2007, har gjort universitetene sterkere og bedre rustet til å delta i den internasjonale konkurransen om forskere, studenter og forskningsmidler. Slik konkluderer et internasjonalt panel som har evaluert universitetsloven fra 2003 og de siste års fusjoner, opplyser det danske Ministeriet for vitenskap, teknologi og utvikling i en pressemelding.

Samtidig peker panelet på en lang rekke eksempler på at utdanningsmyndighetene blander seg inn i spørsmål universitetene kan avgjøre selv.

USA

Kjønnsstereotypier må endres

■ Det er ikke nødvendigvis kvinnelige fagpersoner som er best egnet til å inspirere kvinner til å ta fatt på mannsdominerte fag. En ny studie omtalt på Inside Higher Ed, viser at det snarere er kjønnsstereotypier i samfunnet som bidrar til at kvinner velger eller velger bort blant annet ingeniørfaget. Studien baserer seg på data fra over 1500 amerikanske colleges og på data om kjønnsstereotypier i ulike stater i USA.

KINA

Ny variant av engelsk vokser fram

■ Kinas framvekst som supermakt vil endre måten det engelske språket brukes på internasjonalt. Det hevder språkeksperter Joseph LoBianco og Jane Orton ved University of Melbourne, skriver Universityworldnews.com. Stadig flere kinesere lærer seg engelsk, og snart er det flere engelsktalende kinesere enn det er amerikanere. Men den engelsken kineserne lærer, er en hjemlig variant, tilpasset det kinesiske samfunn. Ifølge LoBianco og Orton blir personer med engelsk som morsmål nå nødt til å lære seg å kommunisere med denne nye engelsken.

STORBRITANNIA

Ikke råd til å studere

■ Finansiering og studiegjeld er den hyppigste forklaringen på hvorfor unge briter lar være å studere til tross for at de ønsker seg en utdanning. Det kommer fram av prosjektet «Class of 2009» som nylig avsluttet sin andre fase, skriver Times Higher Education. Undersøkelsen følger studenter gjennom fem år, fra de søker på høyere utdanning, og til de avslutter den. Funnet samsvarer med undersøkelsen «Business, Innovation and Skills» som tidligere ble gjennomført på bestilling fra statsminister Gordon Brown.

CHILE

Rekordmange vil studere

■ Et rekordhøyt antall chilenerne meldte seg til opptaksprøvene Prueba de Selección Universitaria (PSU) like før jul, skriver Universityworldnews.com. Hele 280 000 personer tok den to dager lange prøven som gjelder som hovedopptaksgrunnlag til landets 25 offentlige og 50 private universiteter. Opptaksprøven avgjør ikke bare hvilken skole de potensielle studentene eventuelt kommer inn på, men også hvilke fag de kan studere, og om de kvalifiserer for stipender.

DANMARK

Lærer studieteknikk på nettet

■ Ved Københavns Universitet tilbys nye studenter elektronisk veiledning ved studiestart. En av filmene handler om studieteknikk, og den ble nylig tildelt innovasjonsprisen «Det gylne snittet». – Filmene er rettet mot de nye studentene fordi det er her vi opplever størst frafall. Vi ønsker dessuten å signalisere at en god studiestart ikke bare handler om fester og etablering av sosiale nettverk. De nye studentene må også «lære å lære» på akademisk vis, uttaler Thomas Harbo ved det samfunnsvitenskapelige fakultetet på universitetets nettsider.

VIETNAM

Vil ha diasporaen hjem

■ Vietnamesiske myndigheter har sett seg lei på hjerneflukten fra landet. Ifølge Universityworldnews.com settes det nå inn tiltak både for å øke unge menneskers kunnskaper om Vietnam, og for å få vietnamesere i utlandet til å returnere. Per i dag er det rundt fire millioner vietnamesere som bor og jobber i 101 land i verden. Tallet inkluderer også utenlandsstuderende i USA, Canada, Australia og Singapore.

EU

Vil løse alzheimer-gåten

■ Om tjue år vil dobbelt så mange som i dag være rammet av alzheimer. Nå har EU satt sykdommen høyt på listen over prioriterte forskningsområder, opplyser Forskningsrådet i en pressemelding. I alt 24 land i Europa, deriblant Norge, har forpliktet seg til å delta i en felles satsing på forskning på alzheimer og andre demenssykdommer.

Denne satsingen blir et pilotprosjekt for en ny type forskningssamarbeid i EU som kalles felles europeiske forskningsprogram (Joint Programming Initiative).

STORBRIANNIA

– Hyklerisk om undervisning

■ Universiteter i Storbritannia anklages for hykleri når de snakker om hvor viktig det er å styrke undervisningen. En ny studie viser nemlig hvor lite policy og praksis stemmer overens når det kommer til belønning av dyktige forelesere. Higher Education Academy og universitetet i Leicester har undersøkt drøyt 100 universiteter og funnet at nærmere en tredjedel av disse ikke vurderer undervisningskvalitet ved forfremmelser. Universitetene taler dermed ikke sant når de uttaler at de vektlegger forskning og undervisning likt, konkluderes det ifølge Times Higher Education.

NORDEN OG BALTIKUM

Rekordår for doktorgrader

■ Med hele 7538 disputaser ble 2008 et nytt toppår for avlagte doktorgrader i Norden og Baltikum. Det viser nye tall fra Norbal, som tar for seg antall doktorgrader, antall doktorgradsstudenter og gjennomsnittsalder i Norden og Baltikum. Av doktorgradene er om lag 6800 avlagt i Norden, mens i overkant av 700 ble avlagt i Baltikum. Sammenlignet med 2007 utgjorde dette en økning på nesten 350 disputaser, eller nesten 5 prosent. Norbal drives av Nifu Step og finansieres av NordForsk.

AUSTRALIA

Knytter finansiering til resultater

■ I Australia kan det fra 2012 bli aktuelt å koble deler av universitetsfinansieringen til studentenes resultater. For å måle disse resultatene foreslås det at studentene ved inngangen til, og slutten av, sine studier skal gjennomgå en såkalt Graduate Skills Assessment test. Dette er en prøve som måler evne til kritisk tenkning, problemløsning, skriftlige ferdigheter og mellommenneskelig forståelse. Tanken er at 2,5 prosent av de statlige midlene til undervisning skal tildeles de universitetene som gjør det best her, skriver avisen The Australian.

NIGERIA

Studiepengen blir i landet

■ Regjeringen i Nigeria har lenge vært motstandere av såkalt cross-border education. Men etter måneder med forhandlinger tillates nå britiske universiteter å etablere seg på campusene til utvalgte nigerianske læresteder. Dermed kan nigerianere skaffe seg britiske eksamener uten å forlate landet, skriver Universityworldnews.com. For den nigerianske staten betyr det mer penger i omløp: Pengen som studentene ellers ville ha brukt på studiepengen og opphold i utlandet, forblir nå i landet.

BORTANFOR SKIKK OG BRUK

INGA BOSTAD I SAMTALE MED PER ANDERS TODAL
FOTO: ERIK NORRUD

Ho utstråler klår fornuft, Inga Bostad¹. Er ho vår siste skanse mot ignoranse og barbari? Eg har to liner av William Butler Yeats på blokka mi: «Things fall apart; the centre cannot hold/Mere anarchy is loosed upon the world». Eg les dei høgt, men Bostad er like roleg. Ho fryktar visst ikkje verdas undergang i oppsplintra, udanna vankunne.

– Det er eit problem med omgrepet danning at så mange får assosiasjonar til kanon og tradisjonar. Men det vi i Danningsutvalet² har vore opptekne av, er akademisk allmennkunnskap, kritisk refleksjon og etisk medvit. Bjørneboe sa at det finst to slag danning, ei med og ei utan piano. Vi har vore mest opptekne av varianten utan piano, seier Bostad.

Ho støttar opp Bjørneboe med filosof Jon Hellesnes.

– Hellesnes har skrive om skilnaden på «ein utdanna mann og eit danna menneske». I filosofisk forstand kan danning gå føre seg like mykje utanfor universitetet som innanfor.

Under andre omstende kunne det vore filosofen Bostad eg kom for å snakke med, eller prorektoren ved Universitetet i Oslo. Men ved dette høvet er ho først og fremst avtroppa leiar for Danningsutvalet. I to år arbeidde utvalet med ein tilstandsrapport om akademisk danning, etikk og grunnverdiar ved norske universitet og høgskular. Rapporten vart lagt fram i august i fjor.

– Mandatet dykkar likna ei oppfordring til å tenkje velmeint, idealistisk og uforpliktande, ein slags akademisk verdikommisjon.

– Eg synest vi har klart å balansere mellom det å løfte blikket og tenkje overordna, og samtidig kome med nokre nøkterne, praktiske forslag. Kva med eit allmenndannande semesteremne i bachelorgraden, kva med å prøve ein BA på 3,5 år, eller å lage ein ex.phil.-variant for høgskulen? Korleis kan vi stimulere til betre undervisning? Vi har nok konkrete forslag til at dette ikkje er berre svada.

Inga Bostad trekkjer fram to stikkord for arbeidet i Danningsutvalet.

– Det eine er fridom, og det andre er ansvar. Det er eit pedagogisk para-

doks å skulle utdanne folk til fridom og sjølvstende. Men dette er enda viktigare no når høgare utdanning har blitt meir skuleaktig. Studentane puggar og tek eksamenar, men dei treng òg tid til sjølvstendig refleksjon. Og vi har alle ansvar for å bruke kunnskap slik at det fører til noko godt. I det minste må studentane vite at kunnskap kan misbrukast.

– Når ein gjer studia kortare, meir fragmenterte og skuleaktige, bør ingen bli overraska over at det blir mindre rom for sjølvstendig tenking. Vurderte de ikkje å gå hardare til verks mot reformene?

– Vi hadde diskusjonar om akkurat det. Somme vil seie vi ikkje var radikale nok fordi vi ikkje kritiserte strukturen i bachelor- og mastergraden, men vi vart samde om at vi ikkje skulle ta den kampen. Vi har kome med synspunkt på uheldige sider ved kvalitetsreforma, men vi tek ikkje heile strukturdebatten. Det låg i mandatet vårt at vi skulle sjå framover, ikkje berre seie at alt var betre før.

– Men om du ser bakover: Kva er dei verste skadane Bologna-prosessen og kvalitetsreforma har påført høgare utdanning?

– Den største skaden er nok fragmenteringa av læring og kunnskap. Studentane slit med å sjå samanhengane. Og det er

ikkje god nok samanheng mellom undervisning og pensum på eine sida og evalueringsformene på den andre. Det kan vere farleg å late oss styre av læringsmål: Om ein veit presis kva ein skal ha lært når ein er ferdig, kan det verke sterkt inn på innhaldet.

– Kva synest du om mottakinga av rapporten dykkar? Er mange brennande opptekne av danning, eller er folk for opptekne med budsjett og evaluering?

– Vi har fått veldig god respons. Eg har fått eit utal invitasjonar til å halde foredrag: ved universitet og høgskular, Nokut, Diakonhjemmet, barnehagar og Høgsterett, tilmed Stiklestadspelet og Humboldtuniversitetet. Det har vore mange gode diskusjonar, og folk er interesserte.

I bokhylla til Bostad skimtar eg ryggen til Anfinn Stigens *Tenkninngens historie*, og minnest ein ex.phil.-haust i Trondheim på 80-talet, med naiv fascinasjon over Hume og Kant og skrivning av utropsteikn i marginen. Skal ein snakke om allmenne danningselement ved universitetet, kjem ein ikkje utanom ex.phil. Bostad veit det meste om saka: Ho har undervist tusenvis av ferske studentar, laga lærebøker og vore fagansvarleg for ex.phil.

– Eg var i kontakt med nesten alle studentane på alle fakulteta i ein periode, frå juristar til tannlegar og statsvitarar. Det er det ikkje mange universitetslærarar som kan seie.

– Det er eit pedagogisk paradoks å skulle utdanne folk til fridom og sjølvstende.

1 Inga Bostad er 47 år gammal. Ho er filosof og prorektor ved Universitetet i Oslo, og var viserektor same stad frå 2006 til 2009. Bostad leidde Danningsutvalet som la fram rapporten sin i august i fjor. Ho er kanskje mest kjent for å ha leidd Bostad-utvalet som arbeidde med formålsparagrafar for barnehage og grunnskule.

2. Dei andre medlemmene var Terje André Arnøy, Odd Einar Dørum, Bernt Hagtvet, Anders Lindseth, Lars Løvlie, Berit Rokne og Roger Strand.

– Ut frå den erfaringa: På kva fakultet er studentane mest danna, i tydinga sjølvstendig tenkjande?

– Ein skal vere varsam med å generalisere, men det er skilnader. Det er vel inga overrasking at mange jusstudentar først og fremst er opptekne av å få gode karakterar. På mat.-nat. er det mange som ikkje ser relevansen – og det kan til dels vere ex.phil. si skuld. Men dei gode spørsmåla kan kome frå alle kantar. Slik sett er det fantastisk å undervise på ex.phil. På forelesingane er det alltid nokon som kjem bort i pausen og er heilt oppslukte og fulle av spørsmål. Dei studentane finst overalt.

– Dannelsingsutvalet ditt legg stor vekt på at dagens menneske må vere fleksible og tilpassingsdyktige. Men når alt som er fast, løyer seg opp, fell vel dannelsideen frå kvarandre?

– Thomas Aquinas har skrive at for at noko skal vere i rørsle, må noko stå fast. Det er klart at vi må forsvare det vi er overtydde om. Fleksibilitet tyder ikkje at alt skal endrast heile tida. Men for mange er ikkje det viktigaste med utdanninga det dei lærte om eit fag, men dei evnene dei utvikla. Dei har lært måtar å lære på, analytiske evner, samarbeid, tolking og forståing som gjer dei fleksible i arbeidslivet. Og dei har kanskje møtt

– Det er vel inga overrasking at mange jusstudentar først og fremst er opptekne av å få gode karakterar.

grunnleggjande utfordringar knytte til sant og usant, rett og gale. Det er danning.

– De kunne gjort noko heilt anna enn de gjorde i utvalet. De kunne late dykk inspirere av den danske kulturkampen, og fyrt av ein norsk kanon som forsvar mot det kaoset verda kastar mot oss?

Bostad skjer ei spontan grimase.

– De hadde ikkje lyst til det, nei.

– Eg har fått spørsmål om Dannelsingsutvalet var ein reaksjon på fragmentering av kanon og tradisjonar. Men eg ser på akademisk danning som ein måte å forhalde seg til kanon på. Om ein kjenner fleire tradisjonar, fleire slag kanon, har ein betre sjanse for finne gode svar, seier Bostad.

– I fjor haust brukte Bergens Tidende tittelen «Studentane har blitt dummare» i ein artikkel om ei undersøking ved Universitetet i Bergen³. Eit utval studentar var spurde om dei kjende til namn som Ingmar Berg-

3 Medieforskar Jostein Gripsrud stod bak undersøkinga, der 1113 studentar svarte på spørsmål om kulturell smak og kunnskap. «Det går i utforbakke med kulturarven», sa Gripsrud til Bergens Tidende.

man og Andy Warhol – typiske heltar for menn frå 68-generasjonen. Studentane kunne lite om dette, ergo var dei dumme. Men dei er jo ikkje dumme av den grunn. Dei kan ha sofistikert kunnskap om japanske teikneseriar eller anna som er meir relevant for dei. Men om det er slik at studentane i større grad enn før vel bort det vanskeleg tilgjengelege, kan det vere eit problem.

– *Eg las om den rapporten. Berre ein av fire studentar visste at Kafka skreiv Prosessen.*

– Vel, eg blir ikkje veldig deprimentert av det. Kanon og litteraturlister skal alltid reflekterast over: Kvifor er ting på lista, kvifor skal vi lese dei? Det er sjølvsagt grunnar til at nokre bøker eller teoriar blir brukte om att og om att, og vi skal ikkje gløyme dei klassiske kulturuttrykka, men dei må supplerast og iblant erstattast.

– *I eit avisinnlegg om Danningsutvalet i mai i fjor åtvare forskingsminister Tora Aasland mot å «diktere kva ein bør vite noko om». Men det må ein da kunne gjere?*

– Nei, ikkje diktere. Men vi kan oppfordre til og leggje til rette for. Eg er glad i hjelpeverb. Vi skal halde kunnskapen i hevd, men diktering står i strid med lærelyst og engasjement.

– *Kan ein tenkje seg ei danning som ikkje på noko vis er eksklusiv og ekskluderande?*

– Ja, absolutt. Akademisk danning handlar om å vere ein kritisk reflek-

terande, informert borgar og å forstå si eiga tid. Det er ikkje noko ekskluderande ved det.

– *Men same kva slag danning vi snakkar om, har oppvekst noko å seie. Tenk på Arne Næss, som du har arbeidd mykje med⁴. Hans form for akademisk danning er vanskeleg å tenkje seg heilt åtskilt frå bakgrunnen hans?*

– Absolutt. Og sosial reproduksjon av skilnader er eit stort problem. Men når du nemner Næss, var han ingen typisk norsk filosof. Han kom frå ein velståande heim og var ein slags rentenist mykje av livet, medan dei fleste andre norske filosofar kom frå utkanten og andre sosiale lag enn han.

– *OK, men eg tenkjer på den særprega danningsvarianten til Næss: Det låg ein tryggleik og eit overskot i han som må ha hatt med bakgrunn å gjere.*

– Det trur eg du har rett i. Og det kan seiast mykje om den leikne, uhøgtidelege og uforpliktande tilnærminga han hadde til mange ting. Eg kunne bli provosert når han skulle demonstrere miljømedvit og snakka om korleis han brukte ein tepose fleire gonger. Om han ville, kunne han jo alltid drikke champagne seinare på kvelden.

– *Kva tyder danning i livet ditt? Kva vil du hugse når all kunnskap er gløymt?*

– Ja, sei det, seier Bostad. Ho tenkjer seg om, slik ho er utdanna til.

– For meg er det å vere filosof ikkje berre eit fag. Eg har fått ein viss tryggleik og nokre analytiske reiskapar gjennom faget mitt. Det handlar om å ordne og rangere verdiar, og finne måtar å forhalde seg til livet på. Men det er ikkje lett å vere konkret om kva danning er for ein sjølv.

Som namnet røper, har ho tidlegare leidd Bostad-utvalet som formulerte nye formålsparagrafar for skule og barnehage.

– *Verva du har fått, tyder på at høgare makter ser på deg som ein berar av nokre sentrale, norske verdiar?*

– Det trur eg ikkje, nei. Eg er ikkje noko supermenneske som forvaltar norske verdiar, men eg trur det passar med ein filosofisk bakgrunn i denne typen verv. Og eg trur eg har ei evne til å lytte og ta folk alvorleg uansett kva dei meiner.

Gamle idear om akademisk danning har ikkje berre vore under åtak frå utsida. Sterke straumar i humaniora og samfunnsfag har undergrave klassiske idear om kunnskap i alle fall sidan mellomkrigstida.

– *Marxistar, feministar, poststrukturalistar, postkolonialistar og postmodernistar har brukt mykje tankekraft på å plukke sund gammal kunnskap. Dette strevet har fått dårleg presse dei siste åra – men mykje var vel òg sunn neddriving av storkna sanningar?*

– Det vil eg absolutt underskrive på. Eg skreiv doktoravhandlinga mi om filosofisk skeptisisme, ein antidogmatisk, søkjande filosofi. Akademisk danning handlar jo om kritisk refleksjon for å få betre kunnskap. Det å løyse opp dogme og tradisjonar har vore positivt på mange måtar. Sjølv har eg vore oppteken av kjønnsperspektiv i vitenskapen. Og det er nokre mekanismar i academia som er veldig konserverande og aristokratiske.

– *Apropos aristokrati: Rapporten til utvalet ditt har mange referansar til Harvard og Yales allmenndanning i kultur og estetikk ...*

– Ikkje berre det! Allmenndanninga der inkluderer talforståing, naturvitenskap og så vidare. Det er viktig.

– *OK. Men Harvard og Yale har verdas beste studentar. Da kan dei dille med danning og det musiske mennesket, dei lærer alt du kastar på dei uansett. Det er annleis ved UiO og Høgskolen i Bodø?*

– Vi har òg sett på mindre, offentlege universitet i USA. Debatten om allmenndanning i USA er ikkje avgrensa til eliteuniversiteta. Men i rapporten vår siterer vi frå ei liste Yale har laga over kva evner som bør dyrkast. Det er til dømes «evna til å uttrykkje tankane presist og overtydande» og «evna til å ta initiativet og mobilisere eiga tankekraft utan å vente på instruksjon frå andre». Det er fint formulert, seier Bostad.

– Du snakka om å «dille med danning», men det er òg eit alvor her. Dette handlar om unge menneske i vekst. Danning kan òg handle om å bli konfrontert med eksistensielle spørsmål: Kva skal vi bruke kunnskapen til? Kva er meininga med livet? Vi skal ikkje stille dei spørsmåla heile tida. Men av og til må vi kunne stille dei. ■

4 Bostad har vore inspirert av Næss' arbeid med skeptisisme. Ho er òg forfattar av monografien *Arne Næss (1998) og Inn i filosofien. Arne Næss' ungdomsår (2002)*, den siste saman med Næss sjølv.

HVEM: Konservator Thomas Walle ved Norsk Folkemuseum har snart doktorgrad i maskulinitet.

HVA: I Oslos pakistanske cricketmiljø er det mye kos og klem. Walle vil vise mangfoldet i samvær mellom menn.

HVORDAN: Antropologisk feltarbeid på cricketbanen og hjemme hos norskpakistanere, analyse av maskuline idealer og praksis.

AV IDA KVITTINGEN

Mann til mann

Cricketmiljøet gir mennene et fristed, der de kan utfolde seg som menn og pakistanere. (Foto: Thomas Walle)

PROSJEKT: Marginale idealer? En studie av sammenhengen mellom maskuline idealer og menns praksis blant en gruppe pakistanere i Norge. **INSTITUSJON:** Universitetet i Oslo. **FAGRETNING:** Sosialantropologi/kjønnsforskning. **FINANSIERING:** Norges forskningsråd. **ARBEIDSFORM:** Observasjon og intervjuer. **UUNNVÆRLIGE VERKTØY:** God observasjonsevne. **PUBLISERINGSFORM:** Monografi, vitenskapelige artikler. **NY KUNNSKAP:** Norskpakistanere styrker sin identitet som menn og pakistanere over et slag cricket.

Heteroseksualitet er normen blant norskpakistanerne Thomas Walle studerer. Men relasjonene mellom mennene preges av fysisk intimitet, ifølge sosialantropologen. Her på soverommet i «et pakistansk hjem i Norge» på Norsk Folkemuseum. (Foto: Sigurd Fandango)

Nedslående rapporter de siste årene til tross: Jo da, det forskes ved museene også. Konservator Thomas Walle tar doktorgrad på kjønn og etnisitet – riktignok ved Universitetet i Oslo, men arbeidsplassen er Norsk Folkemuseum.

– Det er viktig å vise at det finnes mange måter å være mann på innen samme miljø. Vennskapet mellom de norskpakistanerne jeg har studert, er preget av fysisk nærhet. Unge menn trenger å se at det er en mulighet, sier han.

Walle har selv pakistansk far og innrømmer at interessen for forskningstemaet springer ut fra egen biografi. Men kunnskapen om norsk-pakistansk maskulinitet er nyttig for resten av samfunnet også, mener han.

– Minoritetsmenn er en taus gruppe, fordi de stort sett bare kommer til orde når de svarer på anklager fra majoriteten i media. Vi må gi dem en stemme, sier Walle.

Som en av få mannsforskere i landet retter han et kritisk blikk på hva det vil si å være mann. Eller, med kjønnsforskernes eget språk, hvordan kjønn *gjøres*.

Ikke terrorister

Gjennom antropologisk feltarbeid har Walle fulgt et cricketlag i Oslo i to sesonger. Lagkameratene er menn som har innvandret fra Pakistan eller er født i Norge av pakistanske foreldre. Han har deltatt i cricketmiljøet og notert seg hvordan mennene samhandler, i tillegg til å gjøre intervjuer.

Under intervjuene skulle det vise seg å være

vanskelig å få mennene til å snakke om kjønn.

– Opplevelsen av å være minoritet i kontrast til en majoritet preger deres selvpresentasjon i så stor grad at det som handler om å være mann, forsvinner. De kommer lett i forsvarsposisjon og prøver å motsi de stereotype forestillingene som finnes om muslimske menn som terrorister og kvinneundertrykkere. I stedet for å si hvordan de er, sier de alt de *ikke* er, sier Walle.

På cricketbanen fant forskeren imidlertid at de hadde en mer positiv tilnærming til egen identitet. Der kunne mennene i større grad være seg selv, uten å forholde seg til slike dikotomier. Cricketen bød også på en sekulær kontekst, i kontrast til moskeenes fokus på religiøse regler.

Homofobe holder hender

Når mennene var sammen på denne sosiale arenaen, ble mannlighet langt fra macho.

– Det er en eksplisitt, fysisk intimitet mellom mennene. Vennskap vises gjennom fysisk kontakt, det å leie og stryke hverandre eller ligge i fanget til hverandre er vanlig, sier Walle.

Idealene deres er preget av tradisjonelle kjønnsrollemønstre, der mannen er forsørgeren i et heterofilt ekteskap, men måten å utøve vennskap på er ikke særlig tradisjonell i norsk sammenheng. Walle understreker at han ikke har gjort noen sammenlignende studier, men mener det er mindre aksept for fysisk nærhet blant etnisk norske menn.

– Kontakt mellom kjønnene er strengt regulert i Pakistan, mens intimitet mellom menn er utbredt. Mens vi her er åpne rundt homoseksua-

litet, eksisterer homofili offisielt ikke i Pakistan. Da blir det heller ikke stilt spørsmål ved om fysisk intimitet skyldes homofili, sier Walle. Aksepten av homofili i Norge blir paradoksal nok til hinder for fri utfoldelse av vennskapelighet, mener han. Her blir fysisk kontakt mellom menn lett tolket i forhold til det seksuelle, og det gir norskpakistanerne problemer med å trekke opp grensene mellom hva som er mandig og umandig. Walles informanter tar nemlig sterk avstand fra homofili. I møte med det norske samfunnet opplever de et sprik mellom idealet om heteroseksualitet og praksisen som kjærlige venner.

Drømmen om Pakistan

Cricketen gir dem et fristed, der de kan utfolde seg som pakistanske menn med alt det innebærer av nærhet.

– Relasjonene de skaper i miljøet, kommer inn i deres forståelse av å være menn. De skaper også en etnisk identitet gjennom dette. Cricket er nært knyttet til forestillingene om det pakistanske. Det er drømmen om Pakistan, sier Walle.

Ifølge spillerne sier måten man oppfører seg på på banen, også noe om hvordan man er ellers i livet, og deltakelse i cricketmiljøet kan gi makt og sosial status i det pakistanske miljøet. Men sterke bånd mellom gruppedeltakerne bidrar til at gruppa blir lukket.

– Paradoksal nok ble cricket, da sporten ble etablert i Norge, promotert som en fleretnisk aktivitet. Men miljøet har blitt mer pakistansk

Norsk Folkemuseum vil vise fram mer enn lafta hus. Derfor har det skaffet seg en konservator med spesialfelt nyere innvandring, halvt pakistanske Thomas Walle. (Foto: Sigurd Fandango)

gjennom årene, sier Walle.

– Et isolert miljø kan bli et problem. Et eksempel er en nyankommet pakistaner som gjennom kontakter i miljøet får en jobb, men som er feil i forhold til hans kvalifikasjoner. Hadde cricketmiljøet vært mer åpent, hadde det kanskje kunnet bidra til økt integrering og større sosial mobilitet, mener antropologen.

Forstyrrer forskningen

Det er ingen selvfølge at Walle får rom til å gjøre en doktorgrad mens han er ansatt som konservator. Forskning ved museene har blitt utpekt som et forsømt felt. I en undersøkelse Forskerforbundet gjennomførte i 2007, oppga to av tre spurte med forskerkompetanse å ha dårlige muligheter for å utføre forsknings- og utviklingsarbeid i arbeidstida.

– Det er mange arbeidsoppgaver ved et museum, men man må finne praktiske løsninger og strukturere hverdagen, sier forskningskoordinator Kari Telste ved Norsk Folkemuseum.

– Det er viktig å tenke at forskning er grunnlaget for det vi driver med. Det er ikke noe som kan utsettes til en annen gang, understreker hun.

Ved Folkemuseet er én dag i uka ryddet for møter og viet forskning. Walle har samlet opp timer slik at han nå kan bruke all sin tid på doktorgraden. Det kan likevel være vanskelig å finne roen til fordypning på et sted hvor det skjer så mye.

– Stadige forstyrrelser er en utfordring. Samtidig gjør nettopp samspillet mellom forskning, forvaltning og formidling at vi får en bredere plattform, sier han.

Moské på museet

Norsk Folkemuseum fokuserer altså ikke bare på lafta hus og lefsebaking. De siste årene har pakistanske bryllupsskikker dukket opp blant gamle folkedraktar. Nå setter museet fokus på det flerkulturelle. Man kan knapt kalle det noe forskningsmiljø; foruten en konservator som jobber med det samiske, er Walle den eneste med spesialfelt minoriteter. Men gjennom utstrakt samarbeid med andre institusjoner for-

søker han å bringe nye tanker til museet.

– For få år siden vakte et forslag om moské på museet sterke reaksjoner. Nå er det ikke lenger spørsmål om det flerkulturelle skal være del av museet, bare hvordan, sier han.

Det var ikke opplagt at en sosialantropolog skulle havne på museum. Men etter hvert som museene har fått et mer samtidig fokus, er det bruk for sårne som ham, forklarer Walle.

– Når det ikke lenger bare dreier seg om kulturhistorie, trenger man noen med kunnskap om det relasjonelle mellom levende mennesker, sier han.

Det handler om å prøve å inkorporere det nye, flerkulturelle samfunnet i museene på en naturlig måte, heller enn å vise fram ulikheten hos «de andre».

– Vi må ikke bare leie inn en norsksomalisk konsulent for å lage en utstilling om det somaliske. Men også for å få et nytt blikk på vikingskipene, foreslår Walle.

Norskheten er i stadig endring, og det som en gang var fremmed, regnes nå som norsk kulturarv. Ved å formidle at det «rotnorske», som vikingene, også er preget av kontakt med omverdenen kan historien gjøres mer relevant for mennesker med bakgrunn fra andre land.

– Vi må gi folk muligheten til å koble seg på kulturarven, sier Walle. ■

Norsk Folkemuseum

- Landets største kulturhistoriske museum
- Forskning innen bl.a. folkloristikk, antropologi og kunsthistorie
- 12 ansatte med konservatorkompetanse
- 3 ansatte med doktorgrad, 3 under utdanning
- Museet har vedtatt 30 prosent arbeidstid til forskning

Forskerforbundets forsikringskontor - hjelper deg med dine forsikringer

Trine

Stian

Unni

Forsikringskontoret scorer høyt på service

9 av 10 medlemmer synes de fikk god hjelp da de kontaktet Forskerforbundets forsikringskontor i fjor.

Kontakt oss gjerne for en uforpliktende prat om medlemsforsikringene!

Ta kontakt på 21 02 34 30 eller på forsikring@forskerforbundet.no

Hvorfor velger du ikke den rimeligste forsikringen?

Tallene fra Dine Penger er klare. Nedenfor ser du hva det koster med en million i forsikringssum - hos forsikringsselskapene, med gjeldsforsikring i bank og gjennom Forskerforbundet.

Valget er ditt.

Vennlig hilsen Forskerforbundets forsikringskontor

MANN: 1 MILLION I FORSIKRINGSSUM – SLIK BLIR ÅRLIG PREMIE

Dekning	Mann 30 år			Mann 40 år			Mann 50 år		
	Død	Uførhet	Begge	Død	Uførhet	Begge	Død	Uførhet	Begge
Livs- og uføreforsikring									
Gjensidige	1 285	2 183	3 468	2 216	4 624	6 840	4 960	14 137	19 097
Storebrand	1 936	3 906	5 842	3 197	5 415	8 594	7 005	14 415	21 420
Vital	1 360	2 223	3 583	2 321	4 322	6 643	5 289	11 966	17 255
Gjeldsforsikring Fokus Bank	1 728	1 704	3 432	2 676	2 952	5 808	5 808	6 480	12 288
Forskerforbundets tilleggsforsikring	195	539	734	446	1 347	1 793	1 313	3 077	4 390
Årlig besparelse ifht nest billigste	1 090	1 165	2 698	1 770	1 605	4 015	3 647	3 403	7 898
Besparelse i prosent:	85%	68%	79%	80%	54%	69%	74%	53%	64%

KVINNE: 1 MILLION I FORSIKRINGSSUM – SLIK BLIR ÅRLIG PREMIE

Dekning	Kvinne 30 år			Kvinne 40 år			Kvinne 50 år		
	Død	Uførhet	Begge	Død	Uførhet	Begge	Død	Uførhet	Begge
Livs- og uføreforsikring									
Gjensidige	659	3 172	3 831	1 110	7 224	8 334	2 633	21 232	23 865
Storebrand	1 332	4 408	5 740	2 096	10 056	12 152	4 456	26 292	30 748
Vital	680	3 329	4 009	1 161	7 305	8 466	2 645	19 598	22 243
Gjeldsforsikring Fokus Bank	1 020	2 232	3 252	1 572	4 536	5 808	3 288	11 076	14 364
Forskerforbundets tilleggsforsikring	195	539	734	446	1 347	1 793	1 313	3 077	4 390
Årlig besparelse ifht nest billigste	464	1 693	2 157	664	3 189	3 853	1 320	7 999	9 319
Besparelse i prosent:	70%	76%	66%	60%	70%	66%	50%	72%	65%

Tabell fra Dine Penger nr 11/07. Forskerforbundets priser er omregnet fra tilleggsforsikringene med forsikringssummer 11G og 22 G. Disse kan du kjøpe hvis du ikke har reservert deg fra Forskerforbundets obligatoriske forsikring.

Alette Falck (i forgrunnen) og Kristine Bonnevie (nederst på midten) er her på vei mot Store Dyrhaugstind. Begge var studenter ved Universitetet i Oslo (UiO), og bildet er fra en tur i Jotunheimen fra 5. til 18. juli 1896. Alette Falck (gift Schreiner) var den første kvinnelige lege som ble utdannet i Norge. Bonnevie var biolog og Norges første kvinnelige professor.

Med på vandringen var også Alfred Jørgen Bryn, som har tatt bildet, og Vilhelm Bjerknes. Mennene startet ved Bygdin og møtte kvinnene ved Turtagrø. Universitetshistorisk fotobase ved UiO har leid ut fotografiet til bruk i Forskerforum.

20 NØTTER

1. Kva for ulykke fann stad i norsk sektor i Nordsjøen 22. april 1977?
2. I kva for engelsk by blir dialekten kalla «scouse» og lokalbefolkninga «scousers» – visstnok etter *lapskausen* som norske sjømenn innførte?
3. «Du vet at om du stupte død om på gulvet i dette øyeblikk, så stupte du like i helvete.» Kven uttalte dette i 1953?
4. Kva for popstjerne heitte eigentleg Farrokh Bulsara og voks opp i India og på Zanzibar?
5. Kva er ein oldermann leiar i?
6. Kva heiter den unge, norske professoren i nanoteknologi ved Uppsala universitet som har vore med på å utvikle eit batteri som utnyttar giftige algar?
7. Kva er dialyse?
8. Kva for norsk tennisspelar var nær ved å slå Boris Becker i OL i Barcelona 1992?
9. Kvifor kunne Robert Mugabe delta på klimatoppmøtet i København trass i at han er nekta innreise i EU?
10. Nemn minst eitt av dei to ikkje-nordiske landa som har krone som valuta.
11. Kva for nedsettande ord brukte norrøne ferdamenn tidleg på 1000-talet om urfolk dei møtte på Grønland og Vinland?
12. Kva for yrkesgruppe tilhørde Andrea Palladio, Frank Lloyd Wright og Le Corbusier?
13. Kor utspelte den såkalla skitne krigen seg på slutten av 1970- og byrjinga av 1980-talet?
14. Kva for bilmodell vart produsert i 15 millionar eksemplar mellom 1908 og 1928?
15. På Knudaheio finst gravsteinen til forfattaren Arne Garborg. Kva fornamn står på steinen?
16. Kva er Hubble og Herschel?
17. Kva slags krydderfrø blir nytta blant anna i surkål og i gulasj?
18. Kva slags bok er Henriette Schønberg Erken kjend for å ha forfatta?
19. Kva for kjend reggae-song inneheld lina «but I didn't do no deputy, oh no!»?
20. Kva for ord er både ein biehann og eit lite, forarlaust militærfly?

Kva for norsk tennisspelar var nær ved å slå Boris Becker i OL i Barcelona 1992?

1. Utblåsinga på Bravo-plattform (EkoFisk B)
2. Liverpool
3. Ole Hallesby
4. Freddie Mercury
5. Eit laug
6. Maria Strømme
7. Ein medisinsk metode for å utskilje avfallsstoff frå kroppen ved myresvikt
8. Christian Ruud
9. Fordi alle medlemsland i FN får sende statsleiarane sine til møte i FN-regi
10. Estland og Tsjekkia
11. Skrålingar
12. Arkitektar
13. I Argentina
14. T-Ford
15. Aadne
16. Romteleskop
17. Karve
18. Ei kokebok (*Stor kokebok for større og mindre husholdningar*)
19. I shot the sheriff
20. Drone

Svar:

10 KJAPPE

LENE ANTONSEN

Medlem nr. 40136475 i
Forskerforbundet

STILLING: Rådgiver i avdeling
for arkiv og forvaltningsstøtte i
Helsedirektoratet

UTDANNING: Cand.mag. med
psykologi og sosialantropologi
FØRSTE STILLING:

Førstekonsulent i Vegdirektoratet
KARRIEREMÅL: Å jobbe med
organisasjonsutvikling på et
høyere nivå.

Tabu å stå i ro

– Hva jobber du med nå?

– Jeg er prosjektleder for et prosjekt som tilrettelegger for bruken av elektronisk saksgang, både inn til og ut fra direktoratet.

– Hvor tenker du best?

– I senga, når jeg våkner i firetiden om natten!

– Hva er den viktigste fagboken i ditt akademiske liv?

– Som tillitsvalgt bruker jeg Hovedavtalen og Hovedtariffavtalen flittig, mens som rådgiver forholder jeg meg til avtaleverket som regulerer arkiv og forvaltning. I studietiden hadde jeg derimot stor glede av Jan Brøggers *Psykologisk antropologi*, en bok som betydde mye for mitt valg av studier.

– Hva er tabu i ditt fag?

– Utviklingen innen elektronisk arkiv medfører stadige utskiftninger og omstillinger av systemer og rutiner. Det blir derfor tabu å ikke være endringsvillig.

– Hva skal til for å bli en god rådgiver innen arkiv?

– Du må være serviceinnstilt, ryddig og ha gode pedagogiske evner. I tillegg må du være en pådriver for å få til utvikling og endringer som gir gevinster for de ansatte. Til sist må du tørre å stille krav til at beslutninger og prosesser blir fulgt opp på en god måte av alle involverte.

– Hvem er den beste læreren du har hatt?

– Her vil jeg trekke fram en biologilærer jeg hadde på videregående, Magnus Harper: Han var strukturert, hadde gode pedagogiske evner og gjorde oss elever ansvarlige for egen læring.

– Dersom du måtte velge deg et annet fagfelt, hva ville du falt ned på?

– Jeg har studert psykologi og kunne godt ha tenkt meg å jobbe videre innen det feltet.

– Om du var forsknings- og høyere utdanningsminister, hvilket enkelttiltak ville ha vært viktigst for deg å få gjennomført?

– Da ville jeg gjort det enklere å ta videreutdanning ved høyskoler og universiteter ved siden av jobb. For eksempel gjennom nettundervisning.

– Hvor var du EU-avstemningskvelden 1994?

– Da var jeg hjemme og fulgte spent med på TV. Og jeg ble fornøyd med resultatet!

– Hva vil du lese mer av i Forskerforum?

– Leser gjerne mer om anvendt forskning.

AV HELENE LINDQVIST

Trumf og styringsiver

«Kunnskap trumfar alt.» Eg trur Jens Stoltenbergs setning i nyttårstalen var uttenkt for å feste seg. Han understreka at det er vanskeleg å føresjå kva næringar som vert viktige i framtida. Dette hadde han mange døme på frå historia – med fossekraft, olje, fiskeoppdrett og telekommunikasjon. Men vi veit at vi vil trenge kunnskap. Kunnskapen vi har til saman er mykje meir verd enn oljeformuen. Kunnskap trumfar alt.

20. januar arrangerte Kunnskapsdepartementet kontaktkonferansen i Oslo, ein årleg møtestad for toppane i universitets- og høgskulesektoren. For fyrste gong stilte Stoltenberg opp som innleiar. Den paranoide refleksjonen er: Sender ein statsministeren, så er det alvor. Stoltenberg var spøkefullt usikker på om folk hadde teke notat frå nyttårstalen, og tok opp att poenget om at den framtidige næringsstrukturen er usikker, medan behovet for kunnskap uansett er sikkert.

Statsministeren har vorte kritisert for å ligge lågt i forskingspolitikken. Kvifor sende han i krigen no? Store delar av talen var ein sjarmoffensiv der han hylla forskinga: Forsking formar samfunnet. Forsking gjev oss overraskande kunnskap. Men eg skulle fort forstå at dette òg var ein forsvarstale: Vi har løyvd pengar – no må de sjå til å utnytte dei betre. Dette klarte Stoltenberg slik: Han viste til at målt i offentlege forskingsløyvingar per innbyggjar, ligg Noreg på topp i OECD. Men når det kjem til resultat, ligg vi atskillig lengre ned på lista, målt i vitskaplege publiseringar (11. plass) og siteringar (14. plass). Røyster i salen peika på at det har vore framgang sidan desse plasseringane. – Det vil seie at de oppfyller Soria Moria, dels smigra, dels vitsa Stoltenberg. Men dette lét han stå urokkeleg: Rammer og innhald (les: resultat) må stå i høve til kvarandre.

Den offentlege forskingsinnsatsen har auka monaleg – med 27 prosent sidan 2005. Dette tilsvarar fem milliardar, sa Stoltenberg. Men i same perioden har utgiftene til helse relaterte stønader auka med ti milliardar. Han la vekt på at ein måtte sjå løyvingane til forskning i samband med andre samfunnsfelt. Forskinga ville ha

betre sjansar om utlegga til sjukepengar gjekk ned. Kvifor kom Stoltenberg heilt friviljug inn på den betente sjukelønsordninga? Her skulle nok folk få vite om realitetane, nærare sagt kva realitetar regjeringa meiner er viktigast. Det var ein grei beskjed om at sjukeløna kan trumfe forskning, sjølv om Tora Aasland seinare forsikra: Det vert ikkje kutt i neste budsjett, for de høyrde kor Jens ville ha kutt? Les: sjukepengar.

Stoltenberg åtvåra til slutt mot å bruke berre økonomiske argument for forskning. Forsking kan utvide erkjenninga vår. Forskinga har ein verdi i seg sjølv. Men det hadde klangen av å vere noko han trudde han burde seie. Det vart ein attpåklatt i ein økonomisk tale.

Redaktør
Kjetil A. Brottveit

Eg tykte eg høyrde eit ekko av den same klangen då Aasland måtte nemne kor viktig det er med grunnforskning. For då forskings- og høgare utdanningsministeren heldt den andre innleiinga, var det mest kontroversielle stikkordet «samfunnskontrakt». Ho tok til orde for ein politisk kontrakt mellom institusjonane, styresmaktene og samfunnet, kven no sistnemnde skulle vere representert ved. Til Morgenbladet utdjupa Aasland at «samfunnskontrakten skal brukast til å få meir samarbeid mellom lærestadene og arbeids- og samfunnslivet rundt».

Ja, og så er grunnforskning viktig.

Ein kan spørje seg kva slags tillegg som trengst til styringsdokumenta som finst i dag. I universitets- og høgskulelova står det temmeleg uttømmende om kva universiteta og høgskulane har ansvar for å gjere.

Det er grunn til å vere på vakt andsynes dei stadige hinta om å gjere seg relevant for det lokale arbeids- og næringslivet.

Lat meg ta ein liten repetisjon av Aasland- og Stoltenberg-lina i forskingspolitikken. I forskingsmeldinga, som regjeringa la fram i fjor, stod det ingenting forpliktande om auka

forskinsinnsats. Eit forsøk på kunststykke låg i å byte ut målestokken. På kort sikt skulle ikkje prosent av BNP vere styrande, men ni forskingspolitiske mål. Fem av dei er tematiske eller såkalla strategiske: *Dette skal forskinga*

handle om. Punktet om globale utfordringar, til dømes klima, har kan hende fått mest merksemd. Elles er nærings-tenking vektlagt i to av punkta – næringsrelevante forskning og kunnskapsbasert næringsliv. Dei fire andre måla er såkalla tverrgående, og

ein kan tendensiøst oppsummere dei med: *Forskinga skal vere god.*

Regjeringa har vist ein sterk styringsiver i forskingspolitikken. Det kjem ikkje minst til uttrykk gjennom ekspertutvalet som skal freiste å finne ut korleis ein betre kan måle og dermed styre forskinga. Opprettinga av eit slikt utval var nedfelt i forskingsmeldinga, og Forskerforum kjenner til at det var Stoltenberg sjølv som ville ha dette inn. Utvalet skal blant anna utgreie – på departementsspråk – «hvilke prinsipper som bør ligge til grunn og hvilke endringer som eventuelt bør gjennomføres for at mål og resultatstyring bedre kan anvendes som styringsverktøy i forskningspolitikken». Aksel Hagen er sjølv forskar og ny SV-representant på Stortinget. Han tek bladet frå munnen og kallar tilnærminga eit utslag av New Public Management-tenking (sjå artikkel på side 10). Aasland avviser at oppnemninga av utvalet er eit utslag av nokon ideologi. Men å føre politikk uavhengig av ideologi er uttrykk for ei merkeleg uskuldstenking. Eitt kjenneteikn ved forskingspolitikken til regjeringa er denne kombinasjonen av styringsvilje og næringstenking.

Til slutt vil eg vri over til eit anna samfunnsfelt – kulturen. Statsråd Anniken Huitfeldt har vorte kritisert for korleis ho legitimerer kultur:

– Tanken om at kulturen skal fungere som oljen i det økonomiske maskineriet, hvor kommer den fra? Den representerer en grovt banal, materialistisk instrumentalisme, sa Kjell Lars Berge til Klassekampen.

Byt ut «kulturen» med «forskninga» i denne utsegn. Då skulle noko av problemet vere sirkla inn.

Sender ein statsministeren,
så er det alvor.

LEDER KRONIKK DEBATT BØKER

Send kronikkforslag til kjetil.brottveit@forskerforum.no. Kronikkens lengde må ikke overstige 10 000 tegn, inkludert mellomrom. Bidrag som trykkes honoreres med kr. 2.000,—. Innlegg må være maksimum 2000 tegn. De blir ikke honorert.

Veiledervettreglene

Hvordan takle motbør og klisterføre? En presumptivt fjellvant kronikkforfatter gir råd om veiledergjerningen.

1. Legg ikke ut på langtur uten trening.

Husk at ordet veileder betyr å lede langs hele veien – ikke bare stå på utvalgte kontrollposter i løypa med energidrikk og heiarop. Selv om du

Av
Kjetil Reier-Røberg,
Avdeling for
lærerutdanning,
Høgskolen i Vestfold

som veileder har spisskompetanse i faget ditt, medfører ikke det automatisk kompetanse i veiledning. Når du skriver under på veilederkontrakten, er du ikke lenger bare en fagperson, men også en leder, det vil si en person som hjelper én eller flere personer med å definere målsettinger og å oppnå disse målene.

Selv om du ikke har gjennomført formell pedagogisk utdanning, finnes det hyllemeter med informativ litteratur om veiledning. Bruk tid til å sette deg inn emnet selv om hverdagen er hektisk. Både du som veileder og studentene vil få mer igjen av veiledningsprosessen.

2. Meld fra hvor du går.

Hvis du planlegger permisjon, forskningsopphold utenfor institusjonen eller annet fra

vær som kan gå på bekostning av den jevne og hyppige kontakten med studentene, meld fra hvor lenge du blir borte, og planlegg veiledningsprosessen i forkant slik at veiledningen ikke blir skadelidende. Få ting er mer demotiverende for studenter enn å ikke få svar på presserende spørsmål (studenter er under konstant tidspress, og spørsmål til veiledere er således per definisjon presserende). Mangel på svar kan lett tolkes som lav prioritering, og lav prioritering gir fort studenter følelsen av å holde på med uviktig forskning. Og hvem vil vel holde på med uviktig forskning?

3. Vis respekt for været og værmeldingen.

Stol på den dårlige værmeldingen, og vær skeptisk til den gode værmeldingen, heter en gammel regel. Legg med andre ord inn sikkerhetsmarginer for å takle meteorologiske fenomener som motbør og klisterføre. For å unngå

de verste konsekvensene er det viktig med flere kommunikasjonsstrategier som utfyller hverandre, for eksempel telefon, e-post og møter av både formell og uformell karakter.

4. Lytt til erfarne fjellfolk.

I denne sammenhengen: La studentene lytte til, og diskutere med, andre erfarne fjellfolk, det vil si andre studenter som nettopp har vært igjennom de samme prøvelsene. Alle studenter, master- som ph.d.-studenter, gjennomgår regelmessige humørsvingninger og har behov for en klagemur de selv kan identifisere seg med. Jf. regel nummer 7 om nettverksbygging.

Mye av en leders tid går med til å forstå personene vedkommende leder. Ikke overse nødvendigheten av å forstå hver enkelt student. Det er viktig å ikke bare fokusere på studentens arbeidsmåte, men også momenter utenfor det rent faglige. En masteroppgave eller et ph.d-pro-

«Stol på den dårlige værmeldingen, og vær skeptisk til den gode værmeldingen»

sjeikt griper dypt inn i tilværelsen, og som veileder må man også ha forståelse for det. Ikke bare lytt, men metakommuniser også: Snakk om veilederforholdet. Hvilke forventninger har studenten til sin veileder? Hva slags forventninger har du til studenten? Hvilke faglige ambisjoner har hhv. student og veileder?

5. Vær rustet mot uvær og kulde selv på korte turer. Ta alltid med ryggsekk og det utstyret som fjellet krever.

Værtyper som snøfokk og tåke gjør at studenter mister oversikt og kan havne utenfor terrenget som er skissert i prosjektbeskrivelsen. I slike tilfeller er det spesielt viktig at veileder er klar over dobbeltrollen som både fagperson og leder.

6. Bruk kart og kompass.

Prosjektbeskrivelsen (kartet) må være så konkret som mulig og etterprøvbart. Men forskning er samtidig en til tider ubehagelig dynamisk og uforutsigbar affære. Kanskje gir ikke metodene resultater, og av og til finnes det ikke gode nok verktøy til å besvare problemstillingen. La derfor andre fagpersoner kommentere prosjektbeskrivelsen i forkant; de vil som regel ha andre innfallsvinkler og er kanskje mer faglig oppdatert på enkelte områder som er essensielle for gjennomføringen. Ikke la tiden gå hvis terrenget viser en helt annen topologi enn kartet, finn på noe nytt.

«Få ting er mer demotiverende for studenter enn å ikke få svar på presserende spørsmål»

7. Gå ikke alene.

Bygg opp et nettverk av ressurspersoner rundt studentene, gjerne en sammensatt gruppe bestående av stipendiater, masterstudenter, laboranter og andre fagpersoner. Selv om ikke alt som kan gå galt, nødvendigvis går galt, er det garantert at studentene kommer inn på mange feilspor i løpet av arbeidet sitt, og det vil dukke opp mange spørsmål en enkeltstående veileder ikke kan svare på. Sammen er man sterkere. Når tidsfrister nærmer seg, og oppgaven fremdeles er et stykke unna levering, kan hende kandidaten trenger en ressursperson som kan se både oppgaven og veilederforholdet utenifra.

8. Spar på kreftene og grav deg inn i snøen om nødvendig.

De fleste veiledere er i kryssild fra flere hold og er godt plassert i tidsklemma: Artikler skal skrives, andre artikler skal fagfellevurderes, undervisning må gjennomføres, reiser til konferanser spiser tid, administrative oppgaver må utføres, bare for å nevne noe. Det er lett å la utkastet til studentene ligge bare et par dager til ... Vurder derfor nøye hvor mange studenter du faktisk har kapasitet til å veilede på en god måte.

Takk til Knut Tønsberg for inspirasjon gjennom kronikken «De 10 stipendiatvettreglene» i Forskerforum 4/09.

Analytisk disseksjon

Kva skil tilskodaren frå det dissekerte mennesket?

Kniven. Kniven som skjer i kjøttet til det ikkje lenger sårbare mennesket, det mennesket som ikkje lenger kjenner smerte, er omdreingspunktet i denne boka. Forfattaren tar oss med i disseksjonens historie, han skildrar dei første forsøka på å teikne menneskets anatomiske atlas gjennom gradvis å fjerne skinn, sener, musklar, sage av bein og sirleg avteikne funna. Han viser oss disseksjonen som kunstverk, frå Rembrandt til den svenske forfatterinna Eva Strøms poetiske gjenskaping av skulemedisinens gåte. Han viser oss korleis disseksjonen er eit uekte barn av balsameringa, seinare den kunnskapshungrige broren til legekunsten, og til kunstnaren, og til slutt far til rettsmedisin. Han viser disseksjon som ein jordnær empirisme, ei utfordring for teologiske og filosofiske debattar, sett på spissen i Descartes' søking etter konglekjertelen, forbindelsen mellom kropp og sjel.

Forfattaren skildrar, med ord som malar fram konkrete bilete, ein obduksjon han sjølv var tilskodardar til. Han presenterer og diskuterer retningslinjer for obduksjon, stiller oss framfor spørsmålet om kva motstanden mot obduksjon, denne tilsynelatande irrasjonelle vurderinga, består i. Han leverer, i det minste implisitt, eit forsvar mot demoniseringa av skulemedisin frå kritikarar som ikkje har tenkt gjennom kva levd liv som skjuler seg bak omgrepet auka levealder.

Tidvis skiftar perspektivet, frå den daude kroppen til den levande, men då om avrettinga, som det siste hovudet som trilla på Nordnes, eller om den manipulerde kroppen, som den franske kunstnaren Orlans kirurgiske omskaping av eigen kropp, den kroppen ho er fanga i.

Det er eit essay, dette, eller kanskje snarare ei mengd essay, i ei bok på 750 sider, inkludert 289 fotnotar, den første om balsamerte og seinare kanoniserte Klara av Montefalco, den siste

om Thomas Manns *Trolldomsfjellet*. Og det er ei bok der omgrepet «rikt illustrert» er eit understatement, med over 100 kunstnarlege og medisinske illustrasjonar, ikkje sjeldan med komiske islett som det barokke biletet der eit lik er omkransa av fem fjonge herrar

Espen Stueland
Gjennom kjøttet. Disseksjonens og kroppens kulturhistorie
Oktober, 2009
777 sider
Rettl. pris: kr 499

med parykk og motedrakter frå rokokkotida.

Essayet som sjanger gjev ein fridom frå kravet til avgrensing som historikaren møter, ein fridom som gjer at forfattaren kan tillate seg undertittelen *Disseksjonens og kroppens kulturhistorie*. I bestemt form. Utan om og men. Essayet som sjanger krev ein annan konsentrasjon enn fagboka, konsentrasjonen i digresjonen og i det samlande uttrykket som gjer at fragmenta utgjer ein forståeleg meningsmosaikk. Her er digresjonane ofte møte med nye kunstnarar, nye innsikter i det som verkar nesten overveldande, encyklopedisk.

For ein bokmeldar er det ikkje uproblematisk å skrive om tekstar som har langt høgre kvalitetar enn meldaren sin eigen prosa, fordi meldaren så lett banaliserer teksten til den andre og slik – utilisikta – reduserer han. Dette er ein slik tekst, ein tekst som eg, med

mi formuleringsevne, står i fare for å redusere når eg skriv om han.

Det er den typen tekst som kvesser tanken, ei bok med slike litterære kvalitetar at når eg les ho på trikken, og legg ho frå meg når eg kjem inn på kontoret og skal skrive på dei problemstillingane eg sjølv jobbar med, så fjernt frå kulturhistoria til kroppen, så kjenner eg meg opplyst og littært konsentrert.

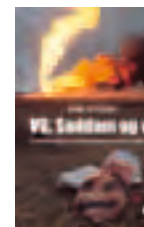
Skrivestilen vekslar mellom det konkrete, nært skildrande (malerisk om maleri, tekstnært om tekstane) og den analytiske distansen i form av tolking og refleksjon. Slik disseksjonskniven skjer til beinet, legg forfattaren her den analytiske kniven sin tett innpå objektet, snittar det ut for så å løfte det fram og analysere det.

Denne vekslinga gjev meg assosiasjonar til det anatomiske teateret, der professoren (eller assistenten hans) gjennomførte den konkrete disseksjonen, men kombinerte denne praksisen med meir allmenne førelesingar. Forfattaren minner om professoren, også analysen hans vekslar mellom det konkrete, attkjennelege og meir allmenne vurderingar: estetiske, litterære, politiske.

Det anatomiske teateret hadde tre figurar: professoren (praelector anatomiae), liket og tilskodaren. Å vere tilskodar i Stuelands anatomiske teater er urovekkande, det skaper ei uro eg ikkje har opplevd i møtet med ei norsk sakprosa bok sidan eg las Marit Eikemos skildring av gravplassen på Valen i *Samtidsruinar*. Men her er det meir permanent, resultat av massive inntrykk. Det urovekkande når siste blad er snudd – etter teppefall, så å seie – er påminninga om dette spørsmålet som har vandra og vandrar som ein Ahasverus gjennom filosofi, medisin, religion, kunst og kvardagsliv: kva likskapen mellom den dissekerte og tilskodaren består i – og kva som skil oss frå kvarandre. Ars Moriendi.

AV ODDGEIR OSLAND

Krig i pressen

Rune Ottosen
VG, Saddam og vi
– Et kritisk blikk på nyhetsdekningen av krig og konflikt
IJ-forlaget
323 sider
Veil. pris: kr 429

Det er ikke noe nytt at pressen kan gå militærets ærend. Det betyr ikke at det er mindre kritikkverdig. Men reaksjonene som har kommet på Rune Ottosens bok, der han gjør grundige analyser av deler av mediedekningen av Irak-krigen, kan tyde på at dette er en kritikk pressen vil ha seg frabedt. Hva kan det komme av?

Ottosens bok starter med krigen mellom Iran og Irak, og ender med henrettelsen av Saddam Hussein. Gjennom boken brukes VG som et eksempel på hvordan politisk retorikk reproduseres i presstekster. Han understreker at boken ikke gir en «rettferdig» analyse av VG, siden han ikke tar med de tekstene som er kritiske til krigføringen. Tekstutvalget er motivert av ønsket om å se på sentral problematik knyttet til krigsjournalistikken, for eksempel hvordan den forholder seg til PR-byråer og propaganda. Han har altså gått på jakt etter noe bestemt for å se hva han finner. Og hva finner han?

Han finner flere eksempler på hvordan militær propaganda publiseres som nyhetssaker, og hvordan militære fiendebilder reproduseres i presstekster. Han finner også eksempler på hvordan bildet av USAs rolle som en global supermakt forsterkes, og hvordan stereotype kjønnsroller som den mannlige krigshelten og den forsvarsløse, hjelpetrengende kvinnen bekreftes. Disse bildene er blant annet en del av den psykologiske krigføringen. Denne måten å krige på blir mer slagferdig når den når oss som nyhetsformidling, og gjennom denne blir opinionsdannende.

Ottosens analyser kritiseres av pressen for ikke å ta innover seg de begrensningene journalistikkens rammevilkår legger på redaksjonene. Analysenes gyldighet betviles siden han ikke har gjort intervjuer med flere krigsjournalister eller på annen måte har tilegnet seg nok kunnskaper om hvordan det er å jobbe i felten.

Ottosens dagsorden er derimot ikke å forsøke å forklare det redaksjonelle innholdet ved å se det fra journalistenes sted. Han ser det snarere fra lesernes sted, og har oppmerksomheten rettet mot de tekstene som blir oss til del. Kan vi tro på det vi leser?

Det er fare på ferde for en presse som lever av troverdighet, når denne settes på prøve fra særdeles kompetent hold. Særlig når avisene er truet av en finanskrise som resulterer i stadige nedskjæringer og minkende ressurser i redaksjonene, en PR-bransje som for alvor har gjort sitt inntog også i politikken, og som har en enklere adgang til spaltene når de redaksjonelle ressursene er knappe, og ikke minst når vi ser en avtagende lojalitet og påtrengende ustabilitet fra lesernes side.

Men nettopp av den grunn burde pressen ta innover seg det som ligger av kunnskap, kompetanse og vurderinger i Ottosens bok. I stedet for å rette skytset mot budbringeren bør de viderebringe kritikken til dem som setter begrensninger for pressens rammevilkår. Etter min mening er det ikke Ottosens analyse som bommer på mål. Snarere er det snakk om en presse styrt av grådige eiere som er på god vei til å skyte seg selv i foten.

AV RAGNHILD FJELLRO

Nøkternt om rus

Ragnar Hauge
*Rus og rusmidler
gjennom tidene*
Universitets-
forlaget, 2009
235 sider
Rettl. pris: kr
329

Rusmiddel er noko dei fleste har eit forhold til, enten me nøyer oss med kaffi og konjakk, eller brukar hasj og kokain i helgene. Denne boka set rusmidla inn i ein historisk samanheng som attpåil er geografisk orientert, og inneheld eit utal interessante fakta. Visste du for eksempel at det føregjekk storstilt tobakksdyrking i indre Sogn på slutten av 1800-talet?

Hauge går grundig og systematisk til verks, og boka kan lesast som eit oppslagsverk over dei ulike typene rusmiddel. Hauge skil mellom dempande, oppkvikkande og hallusinogene stoff, og innafor desse tre kategoriane lagar han nye kategoriar. Blant dei dempande stoffa finst opiat, cannabis, alkohol, søvngivande legemiddel og bedøvingsmiddel. Boka kjennest aldri oppramsande, fordi Hauge har engasjerande forklaringar av opphavsstader, religiøse ritual, sosiale funksjonar og lovverk for kvart av stoffa.

Boka viser kor enormt forskjell-

lige rustradisjonar det er rundt omkring i verda. Muslimar har hundreårgamle tradisjonar for å ikkje drikka alkohol, på same måte som Nord-Europa har tradisjon for å ikkje røyka hasj. Blant ytterpunktta finn me Bolivia, der halvparten av folkesetnaden tygg kokablad til dagleg på 2000-talet, medan franskmenn drakk rundt 17 liter rein alkohol per innbyggjar på 1960-talet.

Nokre av rustradisjonane er ganske kortvarige, slik som den alvorlege ginapidemien blant fattige arbeidrarar i England på slutten av 1600-talet der kaffi viste seg å bli ei god erstatning som reduserte skadeverknadane etter nokre tiår. Nokre bruksmønster er skapt veldig aktivt i kulturen, slik pillebruken blant amerikanarar etter 2. verdskrig fordi syntetiske legemiddel var billige og lukrative å produsera.

Boka inneheld ei rekkje produktnamn som dei fleste kjenner frå populærkulturen og til dels sine egne liv. I Noreg har me eit nesten hjarteleg forhold til nafta, karvablad, Globoid og Coca-Cola. Andre middel har ein farlegare klang, slik som Thalidomid, crack, fleinsopp og heroin. På 1500-talet klarte ein franskmann med namnet Jean Nicot å identifisera det aktive stoffet i tobakksplanten, og det fekk dermed namnet nikotin.

Hauge har ein nøktern og

forklarande skrivestil som står i forfriskande kontrast til den fordommande grunntonen som pregar nesten all omtale av rusmiddel i media. Utan at Hauge argumenterer direkte for det, framstår alkohol og opiat som dei absolutt mest avhengigheitsskapande og destruktive rusmidla, medan kokain, cannabis og tobakk er meir kontrollerbare. I sum framstår Hauge som ein nøktern liberalar på rusområdet.

Men boka har ein mangel som eg synest er litt merkeleg. I 1996 gav Bjørn Qviller ut ei bok kalla *Rusens historie*, basert på det store forskingsprosjekt hans «Bottles and Battles», men den er ikkje referert i boka til Hauge. Qviller har også eit kulturhistorisk perspektiv, sjølv om han skriv mest om alkohol og den politiske betydninga av rus. Hauge kunne gått i rette med Qviller viss han er fagleg usamd, men boka burde uansett vera ein del av kjeldetilfanget.

AV LARS NYRE

Kort fortalt

Thomas Rieber-Mohn
Digital privatkopiering
Åndsverkloven § 12 i møte med tekniske beskyttelsessystemer
Gyldendal, 2010
325 sider
Veil. pris: kr 550

Åndsverkloven gir rett til kopiering for privat bruk, som å ta opp plater eller kopiere fra bøker. Nå brukes loven også som forsvar for fildeling på Internett. Men digitaliseringen gjør det mulig å begrense dette ved for eksempel kopisperrer. Rieber-Mohn, ph.d. ved UiO, drøfter om lovgiver bør gripe inn for å sikre kopiretten.

Gunnar Iversen og Ove Solum
Den norske filmbølgen
Fra Orions belte til Max Manus
Universitetsforlaget, 2010
352 sider
Veil. pris: kr 319

Norsk film har kvittet seg med sitt dårlige rykte og opplever nå stor suksess, både kommersielt og kunstnerisk. Gunnar Iversen, professor i filmvitenskap ved NTNU, og Ove Solum, dr.philos. ved UiO, forteller i denne boka om utviklingen av norsk film og filmbransje fra 1980-åra og fram til i dag gjennom analyser av tolv norske filmer.

Jannicke Snoek Engelstad
Møtet med «den andre»
Om psykisk helsearbeid i kommunen
Akribe forlag, 2010
207 sider
Veil. pris: kr 249

Opptappingsplanen for psykisk helse har som mål at hjelpen skal finnes der folk bor, noe som betyr økt bruk av psykiatriske helse-tjenester i kommunen. Boka retter seg mot alle dette involverer: planleggere, beslutningstakere og yrkesutøvere i møte med brukerne, samt studenter på fagområdet. Engelstad er spesialist i barne- og ungdomspsykiatri.

Torill Strand
Litteratur i det flerkulturelle klasserommet
Mangfold, migrasjon og muligheter
Universitetsforlaget, 2009
208 sider
Veil. pris: kr 249

Norsk er et sentralt fag for kulturforståelse og identitetsutvikling. Hvilken litteratur kan best nå elevene i en flerkulturell klasse? Og hvordan tilnærme seg litteraturen mest mulig fruktbart? Forfatteren, som er lektor ved HiO og har lang erfaring fra skolen, bruker konkrete teksteksempler og viser hvordan de kan brukes.

En godt bevart hemmelighet

STUDIEAVGIFTER: Jeg refererer til Eirinn Larsens kronikk i forrige Forskerforum (1/2010) og er enig i mange av hennes konklusjoner. Jeg ønsker å argumentere videre med utgangspunkt i hennes påstand om at «skattefinansiert utdanning for utenlandske studenter er i utgangspunktet en ressurs for norske universiteter og høyskoler». Etter min mening har denne ressursen blitt underutnyttet på en besynderlig måte.

Utdannings-Norge er i en unik situasjon i dag. På grunn av den sterke norske økonomien, kombinert med dagens utdanningspolitikk, har statlige universiteter og høyskoler en utmerket mulighet til å trekke til seg noen av verdens beste studenter ved å tilby dem gratis utdanning. Imidlertid virker det som om Kunnskapsdepartementet (KD), Senter for internasjonalisering av høyere utdanning (SIU) og mange institusjoner er flau over

dette. I stedet for å opplyse om slike muligheter gjemmer webportaler og brosjyrer i altfor stor grad bort at undervisning i Norge er statsfinansiert – også for internasjonale studenter og stipendiater. Informasjon om at de fleste institusjoner i Norge ikke tar skolepenger, er slik sett underkommunisert.

Forteller man internasjonale studenter eller kolleger at en norsk mastergrad ikke koster en student noe, vil man ofte møte vantrøbbel. Noen synes det er ganske rart, mange synes det er fantastisk, men de aller fleste er overhodet ikke klar over at Norge tilbyr utdanning til omverden uten å ta betaling for det. Det er en godt bevart hemmelighet.

Nå har både Danmark og Sverige innført skolepenger for studenter utenfor EU, foreløpig uten suksess. Muligens er dette et tiltak for å spare penger, og før eller senere må KD kanskje vurdere om statlige institusjoner skal ha en

grense for hvor mange studenter de skal ta opp fra utlandet. Flere har tatt til orde for en slik debatt.

Imidlertid er det mulig at Danmark og Sverige har blitt påvirket av den regjerende holdning innen høyere utdanningssektor som synes å være at «null skolepenger = lav kvalitet». Dette har vi i stor grad hørt fra utenlandske institusjoner som har blitt avhengige av å selge sine studieplasser til en høy pris. Det kan tenkes at noen av disse egentlig er bekymret for konkurransen fra utenlandske institusjoner som er i stand til å tilby bachelor- og masterprogrammer av god kvalitet – helt gratis og på engelsk!

Man snakker ofte om høye levekostnader i Norge som en brems for studentrekruttering fra utlandet, men dette er en sannhet med modifikasjoner. For eksempel er Studentsamskipnaden i Oslo studenthybler faktisk rimeligere å bo på enn studenthybler i mange andre land. I tillegg til dette vil en student som studerer mange andre steder i verden, ofte måtte betale fra 60 000 til 250 000 norske kroner i året i studiepenge. En utenlandsk student vil kunne leve rimelig godt i Norge når innsparte skolepenger tas i betraktning.

Etter min mening bør vi slutte å bruke fraser som «self-financing student», et uttrykk som ofte brukes i Norge om studenter som ikke skal motta et levestipend fra Kvote, NUFU eller andre ordninger. Alle internasjonale studenter som studerer ved statlige universiteter og høyskoler, kunne egentlig betraktes som mottakere av «tuition scholarships». Vi burde opplyse om det norske gratisprinsippet, være stolte av det og bruke det bevisst i våre rekrutteringskampanjer. Vi må tørre å utfordre og snu oppfatningen om at kvalitet i utdanning alltid går hånd i hånd med høye skolepenger.

Det finnes sikkert flinke markedsførere som kunne hjelpe Utdannings-Norge til å kommunisere på en god måte at «null skolepenger» kombinert med kvalitetsutdanning er en fantastisk mulighet for de beste internasjonale studentene. Vi må tørre å bruke denne muligheten vi har for å rekruttere noen av verdens beste hjerner til Norge.

MELANIE ETCHHELL,
internasjonaliseringsrådgiver,
Norges veterinærhøgskole

Karaktergiving ved universiteta

KARAKTERSYSTEMET: Finn Arnesen tar i forrige nummer av Forskerforum opp noen problem med praktisering av det nye karakter-systemet, uten å foreslå noen løsninger. Her er et forslag.

Opprinnelig skulle det nye karakterssystemet både gi *absolutt* rangering (gitt ved karakterbeskrivelser) og *relativ* rangering (gitt ved ei fordeling). Dette er inkonsistent. I 2004 gikk derfor departementet bort fra den relative fordelingen.

I praksis fins det nå faggrupper som stort sett bare bruker karakterene A og B, delvis med over 50 % A. Konsekvensen er, som nevnt av Arnesen, at karakterskalaen også blir mer grovmaska enn sjøl intensjonen med karakterssystemet.

En enkel vei ut av dette, som noen tyske universitet bruker, t.d. Humboldt, er å fortsette å gi absolutte karakterer, A–F, *samtidig* som en angir *andelen* som har fått samme karakter som kandidaten eller bedre, t.d. A – 0–18 prosent,

B – 19–38 prosent osv. Dette betyr altså at når vi ordner studentene på kurset fra den beste til den dårligste, så har studentene mellom 19 og 38 prosent i rangeringen fått B.

Et slikt forslag vil disiplinere karaktergivinga, bl.a. fordi det neppe er i gode studenters interesse at informasjonen en A gir, bare er at de for eksempel tilhører den beste halvdel av kullet. Uansett gir det mer relevant informasjon. Det er også i tråd med intensjonen fra departementet da det nye karakterssystemet blei innført om at karakterene *både* skulle være absolutte og relative.

Jeg foreslo dette for departementet sommeren 2008, etter erfaringer som sensor ved en institusjon med en svært liberal karakterpraksis, hvor jeg som ekstern sensor, etter å ha tenkt meg om, fulgte den interne bruken av karakterskalaen. For jeg syns det er viktigere at kandidaten blei vurdert på linje med sine medstuden-

ter, enn at han fikk en etter min mening passende karakter. Dette illustrerer at på enkeltoppgaver fungerer ikke eksterne sensorer som en korreksjon til karakternivået internt.

Da så imidlertid ikke departementet noen grunn til å iverksette eller utrede et slikt forslag, for det mente at referansepanela utpekt av Universitets- og høyskolerådet fra 2004 ville bidra til karaktersetting mer i tråd med departementets intensjoner. Når en ser på utviklinga av karaktergivinga på masteroppgaver etter 2004, tviler jeg på om disse referansepanela har hatt noen annen virkning enn å bruke opp en del sentrale forskeres tid. Jeg slår derfor nok en gang et slag for forslaget om både absolutte og relative karakterer.

BJØRN SANDVIK,
Institutt for økonomi,
Universitetet i Bergen

Datatrøbbel

HISTORISKE BILDER: Forskerforum trykket i nr. 1/10 dette bildet fra gamle NTH, utleid fra Universitetsbiblioteket i Trondheim (UBiT). Opplysningene om bildet var sparsomme, og vi oppfordret leserne til å bidra med informasjon. Nå har Inger Johanne G. Røkke ved UBiT fått opplyst at bildet viser Per Aaenstad i datalaboratoriet ved Institutt for reguleringsteknikk. Fotografiet er gjengitt i årsberetningen for NTH 1971/1972. Fotograf: Ukjent. I 1972 skiftet instituttet navn til Institutt for teknisk kybernetikk.

RED.

Universitets- prosessen i Nordland

**UNIVERSITETS- OG HØGSKOLE-
STRUKTUR:** I Nordland fylke er det tatt et initiativ for å utrede fremtidig struktur for høyere utdanning i fylket. I utgangspunktet er dette et godt initiativ. Det er nedsatt et utvalg som har fått departemental støtte til sekretariat, således er Kunnskapsdepartementet (KD) involvert. Arbeidet blir frontet av fylkesrådsleder i Nordland, Odd Eriksen.

Bakgrunnen for denne prosessen er som kjent utredningen fra Stjernø-utvalget i 2008. Denne er nå fulgt opp med mange integreringsprosesser.

I Nordland er det nå tre høyskoler, en i Bodø som snart er universitet, en på Nesna som sliter økonomisk, og en i Narvik som har tatt mål av seg til å være Nord-Norges teknologiske høyskole.

I min tid som tillitsvalgt ved Høgskolen i Narvik jobbet vi for samarbeid med NTNU eller Universitetet i Tromsø for å ivareta høgskolens rygggrad, teknologimiljøet, best mulig.

Det er reagert på utvalgets sammensetning og mandat. De tre høgskolene er ikke representert med sin ledelse. Utvalgets mandat synes også å være begrenset til å se på Nordland fylke.

Det er all grunn til å vente at et slikt utvalg vil konkludere med at de tre høgskolene i Nordland slås sammen. Når Høgskolen i Bodø får universitetsstatus, følger de andre to med på lasset. Og universitetet i Nordland er en realitet. Dette er antagelig den virkelige agendaen til utvalget.

Fra mitt synspunkt er det startet en prosess som har betydelige svakheter, men som har fått velsignelse fra KD. Denne prosessen lar seg neppe korrigeres, det løpet synes å være kjørt.

Det som skal skje etter at utvalget har levert sin rapport, synes å være noe uklart. Vi vet alle at fylkespolitikere i alle fylker er mer enn villige til å gå inn og styre høyere utdanning. Her kunne kanskje KD komme med en avklaring.

For hvem skal ta beslutning om organisering av høyere utdanning i Nordland når utvalgets innstilling foreligger?

EIRIK SØRSLETT, Narvik

GJESTESKRIBENTEN

Kjønnnet kunnskap og farget forskning?

Fjorårets største verdensomspennende begivenheter var knyttet til Barack Obama. Og Norge oppnådde å bli en del av begivenhetene i kraft av fredsprisutdelingen. De fleste aspekter ved dette arrangementet har vært behørig omtalt, også det at Barack ankom landet med sin kone. Michelle Obama har så langt blitt profilert som en såkalt moderne kvinne: velutdannet, skarp og ambisiøs. Det var derfor med en viss nysgjerrighet jeg fulgte med på hvordan det var lagt opp til at hun skulle kombinere denne profilen med konerollen.

En av Michelles programposter besto av å drikke te med statsministerens kone Ingrid Schulerud, sistnevnte forøvrig avdelingsdirektør i Utenriksdepartementet, og med uttalte kvaler omkring konerollen. Sølvгутtene sang under møtet, og vi fikk se konene sitte pent dandert i et passende møblement. Slik sett kunne det virke som bortkastet tid av avdelingsdirektøren i UD og en topputdannet jurist. Men så kom det også fram at konemøtet hadde en agenda, og at ett av flere tema var mangfold og likestilling. Konene skulle antakelig utveksle erfaringer og kanskje snakke om praktisk politikkutvikling.

Og om en tenker etter, så var det nokså ulike erfaringer disse to satt inne med. Michelle er oppvokst i forholdsvis enkle kår, og hennes forfedre og formødre var slaver både på fars- og morssiden. Som barn og student var hun en del av et multikulturelt amerikansk samfunn – men hvor de hvite amerikanerne besatte samfunnets sentrale posisjoner. Ingrid er i motsetning vokst opp i et hvitt Norge og innenfor en familie som har hatt sterke posisjoner i norsk samfunnsliv. Hennes far var teatersjef i hovedstaden, hennes oldefar var visstnok omgangsvenn med Henrik Ibsen. Hun har altså tidlig tilhørt sammenhenger hvor

en har vært vant med å forme landet. Slik sett kan en tenke at disse to kvinnene historisk sett har en meget ulik familie og klassebakgrunn. Men så er de altså begge kvinner – og koner.

Og det er med dette som utgangspunkt jeg har lyst å spørre: Hvilken status har mangfold og likestilling som kunnskapsfelt? Er det slik at en har greie på mangfold og likestilling kun i kraft av å være kvinne – eller i kraft av å være farget? Det er en gammel sannhet at «den kjenner best hvor skoene trykker, som har den på». Erfaring og praksis er selvsagt anerkjent som kunnskapsdannende. Det er derfor god grunn til å spørre hvordan dette er innenfor forskningen. Har det betydning om forskeren er kvinne eller mann, svart eller hvit? Det overordnede svaret må vel være at sterkere enn dette spørsmålet høres kravet om objektivitet.

Innenfor feministisk vitenskapsteori har forholdet mellom kunnskapsdannende erfaring og forskning blitt viet ekstra oppmerksomhet. Dette er fordi feminismen både har en politisk og teoretisk agenda. Et sentralt argument er at den anerkjente og kunnskapsdannende erfaringen bør integreres og forstås som en styrke for forskning. Forskerens egen posisjon, det være seg marginalisert eller privilegert, bør tydeliggjøres og brukes for å skjerpe forskerblikket. Den marginaliserte utvikler ofte et ekstra skarpt blikk for makt – det kritiske blikket.

Mangfold og likestilling er et forskningsfelt som bør ha en særlig nærhet til erfaringsbasert kunnskap, og statsledernes kvinner Schulerud og Obama hadde nok ut fra sine erfaringer grunnlag for en kunnskapsrik samtale om temaet. Det hadde vært lærerikt for både allmennheten, politikere og forskere å høre deres refleksjoner.

Kristin Hestflått Spilker,
forsker ved Institutt for tverrfaglige kulturstudier, NTNU

Har det betydning om forskeren er kvinne eller mann, svart eller hvit?

Gjesteskribentene skriver sant og subjektivt om akademien. De faste gjestene er Bo Terning Hansen, Karin Gundersen, Gunnar Sivertsen og Kristin Hestflått Spilker.

Billig forskning

REKRUTTERINGSPOLITIKK: I Forskerforum nr. 10/2009 skriver gjesteskribent Gunnar Sivertsen at de fleste norske doktoravhandlinger faller utenfor alminnelige definisjoner av vitenskap, siden de fleste av dem distribueres i begrenset opplag og arkiveres, uten at anmerkninger og innspill fra vurderingskommisjonen – fagfellene – har blitt innarbeidet eller på annen måte tatt hensyn til. Han peker dermed på et samfunnsmessig tap ved at flere års forskningsarbeid ikke blir gjenstand for en siste – og faktisk avgjørende – kvalitetskontroll. Sivertsens forslag om et fagfellebasert utgivelsessystem for avhandlinger er utmerket, og jeg vil her komme med et komplementerende forslag.

En ting er at en avhandling på monografiform kan omarbeides til en bok. Men i økende grad – særlig innen samfunnsvitenskap – skrives artikkelbaserte avhandlinger, slik tradisjonen lenge har vært innenfor naturvitenskapene og medisin. Selv er jeg i skrivende stund i ferd med å legge siste hånd på en samfunnsvitenskapelig avhandling som dels består av en publisert artikkel, dels av to artikler som er til vurdering i fagfellevurderte tidsskrifter, dels av en artikkel som er refusert, og som trenger noe omarbeiding for ny innsending, og dels av to lange kapitler som krever omfattede omarbeiding før de kan sendes til vurdering til et tidsskrift. I tillegg sitter jeg på en del overskuddsinformasjon fra avhandlingsarbeidet som på relativt kort tid ville kunne bli utarbeidet til ytterligere én eller to artikler. Jeg er selvfølgelig ikke alene om å sitte på et slikt halv- og upublisert materiale ved stipendiatperiodens slutt.

Per i dag finnes det imidlertid ingen måter å finansiere ferdigstillelse av disse arbeidene på etter at avhandlingen er levert, og doktorgradsstipendperioden er avsluttet. Det samme gjelder den type etterarbeid som Sivertsens forslag forutsetter.

Derfor framsettes herved et

forslag til finansiering av virkelig billig forskning. Tildel tre til seks måneders etterarbeidsstipender til doktorgradskandidater som har innlevert avhandling. Hovedformålene vil som sagt være ferdigstillelse av arbeider som ikke var kommet gjennom fagfellevurderingsprosessen ved innleveringstidspunktet, omarbeiding av monografier til bokutgivelser, publisering av hovedkonklusjoner fra monografier i tidsskriftartikkelformat, populærvitenskapelig formidling, eller ferdigstillelse av avhandlinger som returneres direkte til kandidaten fra kommisjonen for omarbeiding før ny innlevering – en skjebne som ser ut til å råde et

«Herved fremsettes et forslag til finansiering av virkelig billig forskning»

økende antall kandidater. Videre vil man kunne bruke stipendperioden til å utarbeide en postdoktorprosjektsøknad. Det burde også kunne være mulighet for en seks måneders forlengelse ut fra oppnådde resultater og plan om ytterligere potensial – men ikke mer. Søknader bør vurderes nærmest fortløpende gjennom året (søknadsfrist for eksempel annenhver måned) og tildeles på grunnlag av framlagt publiseringsplan og merittering samt eventuelt skisse til et postdoktorprosjekt.

Forslaget bør være av interesse også for universitetene, selv om jeg er usikker på hvordan slike avhandlingsbaserte publikasjoner vil slå ut på tellekantene. Viktigere er det at i dagens situasjon finnes det nesten ikke midler til å holde på nylig avgåtte stipendiater inntil et eventuelt postdoktorprosjekt kommer på plass. Jeg vil derfor anta at det langt på vei beror på tilfældigheter hvem det er som klarer å

holde seg flytende innenfor akademie ved hjelp av forbindelser, NAV, ektefelle eller oppsparte midler, og hvem det er som simpelthen søker jobb utenfor – og blir der. Med andre ord, dagens totale fravær av overgangsordninger fra stipendiatstillingene er et direkte hinder for en bevisst rekrutteringsstrategi fra universitetenes side. Poenget er altså ikke at hver eneste doktorand på sikt skal få et professorat, men å skaffe et bredest mulig rekrutteringsgrunnlag til postdoktor- og førsteamanuensisstillinger.

Dette forslaget er ikke 'science fiction'. HF-fakultetet ved Universitetet i Oslo premierer doktorgradskandidater som leverer på normert tid med seks måneders midlertidig ansettelse på stipendiatlønn med arbeidsoppgaver som etter hva jeg forstår, ligner svært på en lektorstilling. Mitt forslag ligger tett opp til dette, og det går for eksempel an å finansiere kombinerte etterarbeids- og lektorstillinger med halvparten fra NFR til en etterarbeidsdel og den andre halv-

parten over grunnbevilgningen til en undervisningsdel. Slike stillinger – som midlertidig amanuensis uten førstekompetanse – vil i seg selv være meritterende for den som måtte få muligheten, og vil dessuten ivareta det generelle prinsippet om forskningsbasert undervisning.

Slik Sivertsen påpeker, er det direkte tragisk at det norske forskningssystemet ikke tar seg bryet med å slå spikeren helt inn når doktorgradsavhandlinger avslutter flere års intensiv forskningsinnsats. Etter mitt syn er det relativt beskjedne midler som skal til for å få på plass en alminnelig kvalitetskontroll og en aktiv og strategisk innrettet rekrutteringspolitikk. Samt trolig den billigste produksjon av vitenskapelig litteratur man kan få for penger.

JENS PLAHT, STIPENDIAT,
Senter for teknologi, innovasjon og kultur, Universitetet i Oslo

Stipendiaters tidsbruk

STIPENDIATLIV: Norske medier med Aftenposten i spissen har den seneste tid satt søkelyset på problemet med norske doktorgradsstipendiater som ikke fullfører på normert tid. Årsakene til at en doktorgradsstipendiat blir forsinket, er ofte meget person- eller institusjonsspesifikke, men latskap er sjelden en av dem. Min erfaring er at kombinasjonen av krav og muligheter som stipendiatlivet byr på, er en viktig faktor. På grunn av familieførøkelse kommer jeg selv til å tilhøre de ca. 50 prosent av doktorgradsstipendiaterne på samfunnsfag som ikke gjennomfører på normert tid. Det oppfatter jeg som mann ikke som noe nederlag, på tross av kultursosiolog Sigrid Røysengs ærlig talt noe kjønnsstereotype teori om det motsatte, framsatt i Aftenposten 14. januar.

Jeg er ansatt på en 4-årig kontrakt som inkluderer ett års pliktarbeid i form av undervisning, ett års feltarbeid i India og et halvt år med kursaktivitet. Da har jeg ca. halvannet år igjen til å skrive selve avhandlingen, noe som burde være en overkommelig oppgave hvis jeg ikke skulle ha gjort annet - selv om pliktarbeidet i praksis ofte tar mer tid enn man får kredit for. Jeg har for eksempel opplevd (ved et institutt på UiO) å bli bedt om å forberede og holde en to-timers forelesning, basert på en gjennomlesing av et pensum på 270 sider, for åtte timers «lønn». Dette er selvsagt umulig.

Stipendiatlivet er imidlertid en tid hvor mange bruker energi på annet enn å arbeide med avhandlingen. Ikke minst prioriterer mange å bygge seg opp en akademisk CV, i hvert fall hvis de har ambisjoner om en framtidig karriere ved universitetet. For i motsetning til før er en doktorgrad i dag ingen garanti for dette. De fleste stipendiaterne forbereder seg derfor på den framtidige kampen for å komme gjennom nåløyet til en postdoktorstilling (og kanskje en vakker dag fast ansettelse ved et universitet eller en høyskole) ved å delta på konferanser, skrive papers, publisere artikler, delta i debatter i mediene, organisere seminarer

eller delta i forskningsprosjekter. Mange gjør dette av egen interesse, og fordi det ofte oppleves flatterende når man som forsker stipendiat blir tilbudt å delta på en konferanse eller få en artikkel på trykk. Men samtidig er det ikke uvanlig at det ligger et visst implisitt press fra omgivelsene om at man må være synlig og bidra til tel-
lekanthetproduksjonen og registreringene i FRIDA. Det er det for så vidt ikke noe galt i. Men det er tidkrevende og medfører ofte en periodevis nedprioritering av arbeidet med selve avhandlingen. Stipendiater som ikke blir ferdige på normert tid, har sjelden arbeidet for lite – tvert imot!

KENNETH BO NIELSEN,
doktorgradsstipendiat,
Senter for Utvikling og Miljø,
Universitetet i Oslo

Replik til artikkel

KARAKTERSYSTEM: Artikkelen «80 prosent får A eller B» i Forskerforum nr. 1/2010 peker på viktige utfordringer vi står overfor når det gjelder vårt felles karaktersystem som ble innført i 2003. Dette gjelder bruken av A og B på masternivå, og ikke minst at vi har betydelige institusjonelle forskjeller i bruken av skalaen.

Tidligere dekan ved SV-fakultetet ved UiO, Asbjørn Rødseth, mener målsettingen om å konstruere et karaktersystem som er sammenlignbart nasjonalt og internasjonalt, har vært overambisiøs, og at gjennomføringen ikke har holdt mål. Det er mange og sterke meninger om karaktersystem og karaktersetting, men UHR håper vi kan enes om at vi ønsker gode og fleksible system for våre studenter slik at de lett skal kunne kombinere eksamener fra forskjellige institusjoner.

UHR har siden innføringen av det nye karaktersystemet gjennomført flere tiltak for å få en oversikt over hvordan det praktiseres, og for å forsøke å få til en felles forståelse for karaktersetting. Karakterpaneler innen 49 ulike fagområder har utredet ulike sider ved hvordan karaktersystemet blir brukt, og en analysegruppe har sett på karakterpanelrapportene og analysert statistikk over karaktersetting. Det

har vært arrangert fire nasjonale konferanser for å diskutere praksisen av det nye karaktersystemet. I 2009 har karakterpanelene arbeidet med å lage fagspesifikke beskrivelser som vi håper kan bidra til en bedre samordning av karakterbruk mellom institusjoner. Se nettsiden En felles karakterskala for oversikt over dette arbeidet: www.uhr.no/utdanning/en_felles_karakterskala.

Vi har etablert møteplasser for å diskutere karaktersetting, og vi får årlige rapporter fra karakterpanel som gir oss tall å vise til og indikasjoner på hva vi trenger å arbeide videre med. Jeg regner med at tallene i overskriften er hentet fra en rapport av UHRs analysegruppe. (For å nansere gjelder tallet 80 prosent for juridiske fag og økonomisk administrative fag. For eksempelvis HF- og SV-fag har andelen A + B sunket fra 70 prosent til 63 prosent fra 2006 til 2008. MNT-fag har ligget ganske uforandret på 70 prosent i samme periode.)

Referanser til European Credit Transfer System (ECTS) sin skala har skapt forvirring siden de norske bokstavkarakterene er lik dem som har vært brukt i ECTS-skalaen. Men mens den relative ECTS-skalaen kun var ment for å oversette nasjonale karakterer til en internasjonal ECTS-karakter (for å fremme mobilitet), er den norske skalaen en absolutt skala i den forstand at den er kriteriebasert. Dersom en prestasjon tilfredsstiller kriteriene for en karakter, skal man gi denne karakteren uavhengig av hvordan fordelingen av de øvrige karakterene i eksamensskullet er. Som Kunnskapsdepartementet skriver i brev av 10. mai 2005: «Det eksisterer således ingen forhåndsgitt fordeling av karakterer som noe eksamen eller studiekuall skal 'presses' inn i.» Men, følger man kriteriene for bokstavskalaen over tid og for et stort antall kandidater, vil vi kunne forvente at karakterfordelingene vil følge en normalkurve.

Til opplysning har man i ny ECTS Users' Guide (våren 2009) gått bort fra anbefalingen om at nasjonale karakterer oversettes til en ECTS-karakter (erfaringene viste at skalaen ble for vanskelig å bruke, særlig for de nasjonale skalaene som hadde relativt få karaktertrinn). I stedet anbefales det nå at det innføres en «ECTS grading Table» for å vise karakter-

fordelingen på de enkelte program, sammenlignet med referansefordelinger. Informasjon om dette skal innarbeides i Diploma Supplement. UHR har nedsatt en arbeidsgruppe som i løpet av våren 2010 skal se på hvordan de nye anbefalingene kan følges opp.

RACHEL GLASSER,
seniorrådgiver og sekretær
for UHRs utdanningsutvalg

Stankelbein i nord?

UNIVERSITETS- OG HØGSKOLE-STRUKTUR: Gudmund Hernes introduserte for noen år tilbake begrepet «stankelbeinuniversitetene» om de nye universitetene i Norge. De utenfor det gode selskap og uten danning og erfaring fra såkalte møblerte hjem. Finner vi stankelbein i nord?

Kompetanse innen akademia utvikles i forskjellige former og på ulike arenaer innen høyskole og på universitet. Universitetet fokuserer på allmenn og universell kunnskap basert på selvstudier og teoretiske lesninger. Mens høyskolen fokuserer primært på reflekterende veiledning av studenter innen handlings- og samhandlingsorienterte yrker, ifølge Sigurd Haga ved Høgskolen i Oslo. Felles for akademias tradisjoner er dannelsesverdiene og ønsket om å utvikle kunnskap som samfunnet gjennom nyutdannede kandidater kan dra nytte av. Vi taler altså om to likeverdige aktører, men av ulik innretning, når vi taler om høyskolene og universitetene.

Høgskolens fokus har også i Harstad vært handling og samhandling nært knyttet til profesjoner, bedrifter og institusjoner der praktisk yrkesutøvelse har vært målet for reisen. For å utdanne gode praktikere kreves høy kunnskap og reflekterte holdninger. Undervisningen skal derfor være forskningsbasert, og dermed blir forskning og faglig utvikling (FoU) en viktig del av høyskoleansattes hverdag. Men FoU-arbeidet som utføres innen høyskolene, er av en annen art enn den som universitetene har hatt tradisjon for å utvikle. De to kunnskapsparadigmene i søsterorganisasjonene er begge viktige for utvikling av et moderne

digitalisert velferdssamfunn i en globalt konkurranseutsatt verden.

Høgskolen i Harstad (HiH) har de siste tre årene hatt en formidabel utvikling innen sin satsning på forskning og utvikling knyttet til HiHs studieportefølje. HiHs tre strategiske satsninger «Funksjonshemming og omsorg», «Ledelse og styring» og «Handel, service og logistikk» har resultert i økt FoU-aktivitet og utvikling av tre masterprogram. Ansatte har i stor grad også hevet sin formalkompetanse de siste fem år. Forskningspubliseringene har mer enn doblet seg fra 2006 til 2009. Vi snakker om en sterk utvikling, en god motivasjon og en stab som har bevist at «tro kan flytte fjell». Det er mye som tyder på at omdømmebygging ikke handler om å bygge omdømme, men å bygge et sterkt innhold man dermed i neste omgang kan få et godt omdømme på bakgrunn av.

I møte med den nye tid må alle endre seg litt, tørre å se i en ny retning og tro på at mye er mulig dersom man slår gode krefter sammen. I Nord-Norge er naturressursene mange, mulighetene unike, og viljen til å overleve sterk blant innbyggerne. Høgskolene i landsdelen har fylldig praktisk og teoretisk kunnskap direkte knyttet til landsdelen vi bor i, til bedriftene som faktisk overlever her, og til institusjonene som er utviklet i nordnorske omgivelser.

Vi bør i fremtiden ta vare på akademias tradisjoner og dannelsesverdier i all sin mangfold der både handlings- og samhandlingsorientert kunnskap og allmenn og universell kunnskap får gode vekstvilkår. En nærmere samhandling mellom Universitet i Tromsø og Høgskolen i Harstad vil kunne fremstå som et skinnende og fylldig konglomerat av et nordnorsk universitet og ikke et stankelbein, slik Hernes fryktet at de «nye universitetene» ville fremstå. Denne nye institusjonen kan så samle alle akademiske krefter i nord – ja være et kraftig nordlys på himmelen.

RIKKE GÜRGENS GJÆRUM,
forskningsleder dr.art.,
Høgskolen i Harstad

Flere internasjonale studenter til Norge – hvorfor?

STUDENTMOBILITET: I Forskerforum nr. 9/2009 reiste Svein Arild Pedersen spørsmål ved hvorfor det ikke kommer flere internasjonale studenter til Norge. Bildet av Norge som en sinke når det gjelder rekruttering, slik det tegnes i Pedersens innlegg, må imidlertid nyanseres. For det første er sammenlikningene Pedersen foretar, basert på et til dels misvisende tallmateriale. For det annet må immobiliteten til Norge ses i sammenheng med de politiske målene for mobilitet og internasjonalisering. Om vi bruker et mer dekkende tallmateriale og ser mobilitet i sin rette kontekst, framstår ikke Norge som noen sinke på området i sammenlikning med relevante land.

Pedersen viser til OECD-rapporten *Education at a Glance*, der det fremgår at såkalte internasjonale studenter utgjør 2,2 prosent av den norske studentmassen, mot henholdsvis 5,5 og 5,4 prosent for Danmark og Sverige og 4,1 prosent

som har hjemmeadresse i et annet land. Fordi studenter med opphold utover seks måneder plikter å registrere seg med fast bopelsadresse i Norge, er bare en liten del av de reelt mobile studentene med i statistikken.

Et mer presist bilde for Norges del får man ved å ta utgangspunkt i UDIs tildelinger av tillatelser for studieopphold og tilgjengelig statistikk over nordisk mobilitet. Etter en slik beregning var andelen internasjonalt mobile studenter i Norge i 2008 om lag 4,5 prosent, mot de 2,2 prosentene OECD-rapporten oppgir. Tallet på internasjonale studenter har også økt jevnt over flere år, både i absolutte tall og som andel av studentpopulasjonen. I perioden 2004–2008 var det en økning i antall internasjonale studenter på over 50 prosent.

Når Pedersen med grunnlag i OECD-rapporten spør hvordan Finland kan rekruttere langt flere studenter fra andre land enn hva

lutte tall og også som andel av studentpopulasjonen. Ifølge OECDs rapport utgjør de utenlandske studentene 9 prosent av studentene i Danmark og 10,3 prosent av studentene i Sverige. Sverige og Danmark er imidlertid større og mer kjente land internasjonalt, med større institusjoner. En større andel av internasjonale studenter reiser til store nasjoner enn til de mindre, dette er et mønster vi ser igjen globalt.

Norge har klare mål når det gjelder immobilitet og rekruttering av internasjonale studenter. Målet er ikke kvantitet, men kvalitet. Hvis målet var å rekruttere så mange studenter som mulig, kunne vi gjøre som våre nordiske og europeiske kolleger; å delta på rekrutteringsmesser i Kina og India hvor det for tiden er stor etterspørsel etter internasjonal utdanning. Dette er hva Danmark og mange andre europeiske land gjør etter innføringen av skolepenger, hvor enveisrekruttering naturlig nok får større betydning.

Som Pedersen påpeker i sitt innlegg, har SIU siden 2005 hatt et nasjonalt ansvar for profilering av Norge som studie- og forskningsland. Gjennom merkevaren Study in Norway jobber SIU for å bidra til økt synlighet på det internasjonale utdanningsmarkedet. Arbeidet er komplementært til institusjonenes eget markedsførings- og rekrutteringsarbeid. I tråd med kunnskapspolitiske prioriteringer har vi satset spesielt på USA, Canada, Tyskland og Frankrike. Dette arbeidet, som er et supplement til de norske institusjonenes betydelige egeninnsats, har ført til at antallet studenter fra disse landene har steget jevnt og trutt de siste årene.

Norske universiteter og høyskoler har et bredt tilbud med undervisning på engelsk i dag, om lag 200 masterprogrammer tilbys på engelsk og hundrevis av kurs på bachelor, master og ph.d.-nivå. Undervisning på engelsk er, som

Pedersen påpeker, viktig for å tiltrekke internasjonale studenter. Det viser også en undersøkelse SIU gjorde blant 1100 internasjonale studenter i Norge høsten 2008. Åtte av ti respondenter oppga studietilbud på engelsk som viktigste grunn for å velge Norge som studieland, deretter kom kvalitet på utdanningen, Norges gode omdømme som studie- og forskningsdestinasjon samt norsk natur. På den annen side blir studentene vi møter, gjerne overrasket når de oppdager det store engelskspråklige tilbudet og blir klar over at norske institusjoner i regelen ikke innkrever studieavgifter.

Vi er enige i Svein Arild Pedersens budskap om at det er nødvendig med en felles nasjonal innsats. Forutsetningen for dette er at vi har en klar felles oppfatning om hva som er målsettingen med internasjonal studentrekruttering, og hvordan vi best kan samarbeide for å nå disse målene.

BENTE TEIGEN GUNDERSEN, ARNE HAUGEN OG MARGRETE SØVIK,
Senter for internasjonalisering av høgre utdanning (SIU)

«Bildet av Norge som en sinke når det gjelder rekruttering, må nyanseres»

av studentmassen i Finland. En internasjonal student defineres som en som har reist til et gitt land med det formål å studere. Studenter med utenlandsk statsborgerskap er ikke nødvendigvis kommet i studieøyemed. Denne gruppen overlapper derfor ikke nødvendigvis med gruppen av internasjonale studenter. Det er en svakhet ved tallene at ulike land beregner statistikken over internasjonale studenter på litt ulikt vis. For Norges del vet vi også at Statistisk sentralbyrå rapporterer på en måte som gjør at flertallet i den tenkte målgruppen ikke omfattes av tallene: Tallene rommer kun studenter

Norge gjør, er problemstillingen trolig feil. Ved nærmere lesning av tallene i OECD-rapporten går det nemlig fram at mange av de innreisende studentene til Finland ikke har utenlandsk statsborgerskap. Tallet på studenter i Finland med utenlandsk statsborgerskap (3,3 prosent) er lavere enn de om lag 4,5 prosent reelt mobile utenlandske studentene i Norge og vesentlig lavere enn antall studenter i Norge med utenlandsk statsborgerskap (7,3 prosent).

Sverige og Danmark har både flere internasjonale studenter og flere studenter med utenlandsk statsborgerskap enn Norge, i abso-

Tjenesteforsømmelse eller fritidssysse?

FORMIDLING: Det siste årets debatt om arbeidstid og mulighetsregistrering i UH-sektoren har budt på et rikt innslag av begrepsforvirring og uklarheter. Det har ikke alltid vært like lett å få tak i forskjellene, og betydningen av dem, mellom arbeidsmiljølov og hovedtariffavtale eller mellom

hovedtariffavtalens regler og Riksrevisjonens oppfatninger om hvordan ting burde være. I dette bildet opptrer formidling som en stygg andunge: Den er der, men man vil helst overse den.

Utgangspunktet er enkelt: Uansett stillingskategori er den alminnelige arbeidstiden 37,5 timer per uke. Det følger uttrykkelig av hovedtariffavtalen for staten. Denne arbeidstiden, og arbeidsplikten for en vitenskapelig ansatt, faller for de fleste vedkommende i tre deler: undervisning/eksamen, forskning, og administrasjon. Hvor stor andel av arbeidstiden som er fordelt til hver kategori, er uten betydning her.

Det sentrale i denne sammenheng er at *formidling* grunnleggende sett ikke er noen faktor i dette bildet i vid forstand. Riktignok er formidling imidlertid et flertydig begrep. I St.meld. nr. 30 (2008–2009) *Klima for forskning* er betydningen av formidling poengtert flere steder, men forståelsesmåten er ikke den samme i alle sammenhenger. Et ganske allment utgangspunkt er formulert på s. 106:

«Forskerrollen er blitt mer sammensatt, med blant annet økte krav til internasjonalsisering, samfunnskontakt, formidling, ekstern finansiering og rapportering.» Langt mer spesifikt heter det på s. 125:

«Hovedkanalen for formidling av forskningsresultater er fagfellevurderte tidsskriftartikler.»

Helhetlig sett anlegger imidlertid stortingsmeldingen et langt videre perspektiv. Formidling sies å være en av universitetets tre hovedoppgaver. På s. 129 heter det:

«Formidling kan være forskerrettet, brukerrettet og allmennrettet, men gjenspeiler alltid ønsket kommunikasjon og samhandling med samfunnsliv, offentlig forvaltning og næringsliv. Formidling innebærer også det å ta i bruk forskningsresultater gjennom kommersialisering av forskningsresultater. Dagens finansieringssystem for universiteter og høyskoler har egne resultatbaserte komponenter for forskning og utdanning, men ikke for den tredje hovedoppgaven, formidling.»

Som departementet bemerker, er formidling en komponent det ikke er institusjonalisert normer om kompensasjon for. Det gjelder ikke bare i det overordnede

finansieringssystemet. Det gjelder også for «timeregnskapet» for den enkelte vitenskapelig ansatte.

Da må man jo spørre om formidling er en oppgave vitenskapelig ansatte ved universitetene overhodet kan påta seg. Her snakker vi ikke om publisering av faglige arbeider i «tellekantsystemet». Det er alt det andre som er spørsmålet, f.eks. å svare på spørsmål fra eller veilede representanter for media eller politiske partier, å bidra med ikke-vitenskapelige debattinnlegg eller andre former for populariseringer i ulike medier, eller å bistå praktikere på eget fagfelt med informasjon om faglige spørsmål, forskningsresultater, osv. Slik formidling er ikke *per se* forskning.

Skal vitenskapelig ansatte da i det hele tatt bruke sin tid på slikt? Satt på spissen kan det spørres om ikke slik formidling tvert imot er tjenesteforsømmelse. Som nevnt er arbeidstiden oppgavefordelt, til forskning, undervisning og administrasjon. Hvis arbeidstid brukes på andre oppgaver, er det utenforliggende. Det er ikke pliktig arbeid, slik normene om arbeidstid er utformet per i dag, og det gis ingen tilgoderegning for slikt arbeid. Dermed ligger det nær å hevde at vitenskapelig ansatte må avstå fra slike oppgaver. Noe annet vil gå på bekostning av annet arbeid, arbeidstidsmessig sett. Med den vekt på «primærarbeidsoppgaver» som ligger i dagens tidsregistrerings- og finansieringssystemer, blir det uansett kontraproduktivt å vie seg til utenforliggende aktiviteter. Formidling kan ikke være mer enn en fritidssysse hvis den ikke skal kolliderer med arbeidstidsreglene, og selv som fritidssysse vil formidlingsaktivitet komme i konflikt med tidsbruk til meriterende arbeid. Dilemmaet er velkjent. Man kan undre seg over at så lite er gjort for å hankses med det. Men det er ikke alt som går så raskt fremover. Som illustrasjon kan man notere seg at for mange er undervisningspliktens omfang det samme idag som den gang arbeidstiden var 48 timer per uke. Arbeidstidsspørsmål i universitetssektoren handler om mer enn tidsregistrering.

STEIN EVJU,
Oslo

Ikke krav om stemplingsur

TIDSREGISTRERING: Riksrevisjonen har pålagt universiteter og høyskoler å dokumentere ansattes overtidsarbeid for å kunne utbetale statlige midler. Det skal ikke innføres andre eller strengere regler i universitets- eller høyskolesektoren enn i resten av staten. Det er så enkelt som at heller ikke ansatte i universitets- og høyskolesektoren kan få utbetalt overtidsgodtgjøring uten at det formelle grunnlaget for dette er tilstede. Det krever Riksrevisjonen, og KD har en forpliktelse til å bidra til at universitetene og høyskolene følger dette. Kunnskapsdepartementet ønsker ikke å blande seg opp i hvordan dette gjøres i praksis – og det fysiske stemplingsuret har ingenting å gjøre på en moderne kunnskapsarbeidsplass.

For å forstå kravet om registrering av overtid må man gå litt tilbake i tid. Fram til 1. august 2007 kunne ansatte i undervisnings- og forskerstillinger ved statlige universiteter og høyskoler få utbetalt ordinær timelønn for avtalte ekstratimer til undervisning, også utover 100%-stilling. Det var ikke stilt krav om registrering av arbeidstiden for utbetaling av såkalte «mertimer». Dette var hjemlet i en særavtale om lønns- og arbeidsvilkår for undervisnings- og forskerstillinger ved universitetene og høyskolene.

Hvis vilkårene for utbetaling av overtid var tilstede, skulle det utbetales overtidsgodtgjøring. For å få utbetalt overtidsgodtgjøring var det krav om at den ordinære arbeidstiden var registrert.

Særavtalen falt bort 1. august 2007 og etter det tidspunktet var det ikke lenger mulig å utbetale ordinær timelønn for avtalte «mertimer» utover fulltidsstilling. Det ordinære regelverket for ansatte i staten vedrørende utbetaling av overtid og beregning av arbeidstid ble gjort fullt ut gjeldende også for ansatte i undervisnings- og forskerstillinger ved universitetene og høyskolene.

Kunnskapsdepartementet har aldri krevd at alle ansatte ved universiteter og høyskoler må begynne med stemplingsur. Imidlertid er det slik at når det foretas utbetalinger av statlige midler, må grunnlaget for utbetalingen kunne dokumenteres. Dette gjelder også for utbetaling av overtidsgodtgjøring. Det må kunne dokumenteres at det er utført overtidsarbeid, og at vilkårene for utbetaling er til stede.

Det er ikke urimelig at reglene i arbeidslivet ellers også skal gjelde for universiteter og høyskoler. Gjennom hovedavtale, arbeidsmiljøloven, tjenestemannsloven og UH-loven finnes det en rik verktøykasse for å skape et godt forhold mellom arbeidstaker og arbeidsgiver.

TORA AASLAND,
forsknings- og høyere utdanningsminister

HØGSKOLEN I GJØVIK

ØKONOMIRÅDGIVER (SENIORRÅDGIVER)

Ved vår økonomiseksjon har vi ledig hel fast stilling som økonomirådgiver (seniorrådgiver). Den som tilsettes vil være økonomidirektørens stedfortreder.

For utfyllende opplysninger henvises det til våre hjemmesider: www.hig.no under ledige stillinger.

Søknadsfrist: 18. februar 2010.

www.alltek.no

Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress

1-2 faste forskerstillinger og 2 stipendiatstillinger. Alle stillinger er knyttet til Seksjon barn og unge.

For søknadsfrister og fullstendig kunngjøring av stillingene vises til vår hjemmeside www.nkvts.no

1-2 faste forskerstillinger

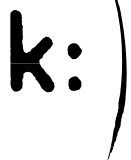
Seksjon barn og unge har 15-20 medarbeidere med fagbakgrunn fra psykologi, medisin, kriminologi, sosialantropologi, sosiologi og pedagogikk. Aktuelle temaområder spenner fra utsatthet for vold og traumer, unge overgripere, kjønnslemlestelse og enslige mindreårige flyktninger.

3-årig stipendiatstilling

Stillingen er knyttet til prosjektet «Traumatiske hendelser hos ungdom». I undersøkelsen benyttes innsamlede data fra den tredje Helseundersøkelsen i Nord-Trøndelag.

3-årig stipendiatstilling

Stillingen er knyttet til prosjektet «Enslige mindreårige flyktninger i bosettings- og integreringsfasen – med fokus på utdannings- og skolesituasjonen».

Kunsthøgskolen i Bergen
Bergen National Academy of the Arts

Kunsthøgskolen i Bergen (KHIB) skal tilby høyeste utdanning innen kunst og design og være en sentral arena for kunstnerisk og designfaglig utdanning og utvikling. Kunsthøgskolen er en institusjon med høye faglige ambisjoner, et dynamisk miljø og stort nettverk både lokalt og internasjonalt. Institusjonen skal gjennom sitt arbeid bidra til innovasjon og verdiskaping. KHIB har vel 100 ansatte og ca. 300 studenter.

Se www.khib.no for mer informasjon. **Kunsthøgskolen søker nå ny:**

Høgskoledirektør

INVOLVERENDE ADMINISTRATIV LEDER SOM VERDSETTER KUNST OG DESIGN

Kunsthøgskolen i Bergen søker ny administrerende direktør som i samarbeid med faglig ledelse kan lede kunsthøgskolen til å gjennomføre spennende oppgaver og nå ambisiøse mål innen kunstnerisk utviklingsarbeid, utdanning, formidling og ressursforvaltning.

For å lykkes i stillingen må man ha en god, åpen, ryddig og engasjerende lederstil som preges av samarbeids- og resultatorientering. Relevant høyere utdanning, ledererfaring fra offentlig sektor og gode kommunikasjonssevner er viktig.

Se www.hodejegerne.no for full utlysningstekst.

Ta kontakt med rektor Nina Malterud (nina.malterud@khib.no/91 69 62 12) eller rådgiver Siri Skauge hos Hodejegerne (siri@hodejegerne.no/90 09 12 24) for mer informasjon.

Søknadsfrist: 21. februar.

www.hodejegerne.no

UNIVERSITETET I AGDER

Universitetet i Agder er Norges nyeste universitet med virksomhet i Kristiansand, Grimstad og Arendal. Den faglige virksomheten er organisert i 5 fakulteter. Universitetet i Agder har over 8500 studenter og over 1000 ansatte.

UNIVERSITETET I AGDER SØKER:

FORSKER

Ved Universitetet i Agder, Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap Institutt for sosiologi, sosialt arbeid og velferdssfag er det ledig 100% midlertidig stilling som forsker i inntil 3,5 år.

Ref. 86/09

Stillingens arbeidsområde er forskning med relevans for barnevernet og skal være spesielt rettet mot det kommunale barnevernets kunnskapsbehov. Det er ønskelig at forskningen har en kvantitativ orientering og at den som ansettes kan bidra til å styrke fagmiljøets kvantitative forskningskompetanse. Stillingen finansieres med støtte fra Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. Vi søker primært etter personer med doktorgrad eller tilsvarende.

Søknadsfrist: 17.02.10

Full utlysning på www.nav.no og www.uia.no/stilling eller ved personal- og organisasjonsavdelingen, tlf. 38 14 10 00.

UNIVERSITETET I AGDER
GIMLEMOEN 25A SERVICEBOKS 422
4604 KRISTIANSAND
TELEFON 38 14 10 00 postmottak@uia.no www.uia.no

NILU, Norsk institutt for luftforskning, har som formål å øke forståelsen for prosesser og effekter knyttet til luftkvalitet, klimaendringer, atmosfærens sammensetning og miljøgifter. NILU har en sterk posisjon nasjonalt og internasjonalt og er blant de ledende fagmiljøer i verden innenfor deler av sitt fagfelt. NILU har kjemiske laboratorier som er blant de fremste i Europa, samt observatorier for globale luftforurensninger i Norge, Arktis og Antarktis. Instituttet leverer på bakgrunn av forskningen integrerte tjenester og produkter innenfor analyse, overvåking og rådgivning både nasjonalt og internasjonalt.

FORSKNINGSDIREKTØR I TROMSØ

NILU har hovedkontor på Kjeller. 11 medarbeidere er lokalisert i Tromsø på Polarmiljøsentret. Vi ønsker å utvikle vår aktivitet i nord og vil styrke bemanningen betydelig i forbindelse med utviklingen av det nye senteret for klima og miljø. Den nye forskningsdirektøren vil ha en sentral rolle i denne utviklingen, i nært samarbeid med ledergruppen i NILU.

ARBEIDSOPPGAVER:

Markere NILU i Tromsø og Nordområdene
Koordinere NILUs polare aktiviteter
Fremme NILUs posisjon i det nye senteret for klima og miljø
Utvikle NILU-Tromsø innenfor våre sentrale fagområder med hovedvekt på klima og miljø
Sikre god kontakt og samarbeid mellom NILU Tromsø og hovedkontoret på Kjeller
Hente og lede forskningsprosjekter
Være Markeds- og kundekontakt
Delta i strategiske råd og utvalg

UTDANNING/ERFARING

Dr. grad eller tilsvarende realkompetanse
Solid forskningsbakgrunn, gjerne innenfor klima og miljøgiftsproblemattikk
Solide nasjonale og internasjonale nettverk
Erfaring fra tilsvarende stilling en fordel
Gode engelsk -og norskkunnskaper (skriftlig og muntlig)

PERSONLIGE EGENSKAPER:

Det legges vekt på at søkeren har gode kommunikasjons- og samarbeidsevner
Fleksibilitet, nytenking og evne og vilje til endringer

Stillingen rapporter til adm.dir.

Lønn etter avtale.

NILUs styrke er høy kompetanse, et godt kollegialt og internasjonalt miljø, interessante faglige utfordringer og fokus på utvikling. Vi er opptatt av kreativitet, kunnskapsdeling, teamwork og trivsel. I tiden framover vil vi også ha fokus på en jevnere fordeling av kvinner og menn.

Instituttet har fleksitidsordning, medlemskap i Statens pensjonskasse og fri gruppe- og ulykkesforsikring. Vi holder til i moderne og trivelige lokaler i Polarmiljøsentret i Tromsø og har omfattende samarbeid med nasjonale og internasjonale FoU-miljøer. Besøk gjerne våre web-sider på www.nilu.no for mer informasjon om vår virksomhet.

Spørsmål om stillingen kan rettes til adm.dir Kari Nygaard på tlf 63 89 80 10 /mobiltlf. 93 09 38 92 kny@nilu.no

Søknad med CV sendes: NILU, Postboks 100,2027 Kjeller, eller [epost:nilu@nilu.no](mailto:nilu@nilu.no) snarest og senest innen 19.februar 2010.

HiST - Kunnskapen du trenger

I fremtida må viktige samfunnsoppgaver løses smartere. Høgskolen i Sør-Trøndelag har kunnskapen som trengs på de fleste samfunnsområder. Vi har kompetanse innenfor Teknologi og ingeniør, lærer og tolk, økonomi og ledelse og helse og sosialfag. Våre studenter har yrkesnær praksis i samarbeid med offentlige og private arbeidsgivere. HiST er landets nest største høgskole, og er et spennende studie- og arbeidssted.

Vi søker

Førsteamanuensis/ førstelektor i engelsk

Ref: ALT 01/2010

Ved Avdeling for lærer- og tolkeutdanning er det ledig inntil to faste stillinger som førsteamanuensis/førstelektor i engelsk med ønsket tiltredelse 01.08.10

Se www.hist.no/stillinger for fullstendig utlysningstekst, og for å søke på stillingen.

For nærmere informasjon om stillingen, ta kontakt med:
Seksjonsleder Ingrid Thowsen (ingrid.thowsen@hist.no) tlf. 73 55 98 69,
Studieleder Margret Hovland (margret.hovland@hist.no) tlf. 73 55 98 87.

Søknadsfrist: 13.02.2010

Høgskolen i Sør-Trøndelag
NO-7004 Trondheim - Tlf: 73 55 90 00

Førsteamanuensis/ førstelektor i norsk

Ref: ALT 02/2010

Ved Avdeling for lærer- og tolkeutdanning er det ledig inntil to faste stillinger som førsteamanuensis/førstelektor i norsk med ønsket tiltredelse 01.08.10

Se www.hist.no/stillinger for fullstendig utlysningstekst, og for å søke på stillingen.

For nærmere informasjon om stillingen, ta kontakt med:
Førsteamanuensis Dagrun Kibsgaard Sjøhelle (dagrun.sjohelle@hist.no) tlf. 73 55 97 92,
Studieleder Margret Hovland (margret.hovland@hist.no) tlf. 73 55 98 87.

Søknadsfrist: 13.02.2010

Kunnskapen du trenger

NTNU – Det skapende universitet

Ved NTNU i Trondheim er den teknologiske kunnskapen i Norge samlet. I tillegg til teknologi og naturvitenskap har vi et rikt fagtilbud i samfunnsvitenskap, humanistiske fag, realfag, medisin, lærerutdanning, arkitektur og kunsthøgskole. Samarbeid på tvers av faggrensene gjør oss i stand til å tenke tanker ingen har tenkt før, og skape løsninger som forandrer hverdagen.

Fakultet for samfunnsvitenskap og teknologiledelse
Det humanistiske fakultet
Centre for sustainable energy studies (CenSES)

Energisystemet i endring

6 stipendiatstillinger ved Centre for Sustainable Energy Studies (CenSES)

CenSES ble etablert 5. april 2009 av Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, Universitetet i Oslo, SINTEF (Trondheim), Institutt for energiteknikk (Kjeller og Halden), Norges Handelshøyskole, Samfunns- og næringslivsforskning (Bergen), Høgskulen i Sogn og Fjordane og Vestlandsforskning (Sogndal). Senteret skal ledes fra NTNU med Det humanistiske fakultet som administrativt vertsfakultet.

CenSES legger vekt på studier og beslutningsstøtte som fremmer et nytt bærekraftig energisystem. Senteret vil fullt utbygd bestå av om lag 50 professorer, forskere og ph.d.-

stipendiater fra åtte ulike forskningsmiljø. CenSES integrerer innsikt fra energiøkonomi, energisystemanalyse, statsvitenskap, sosiologi, innovasjonsstudier og teknologi- og vitenskapsstudier. Hovedmålet er å bedre beslutningsgrunnlaget for framtidens energistrategi, både på brukernivå, systemnivå, for industri og for offentlige beslutningstakere.

For mer informasjon: www.CenSES.no eller senterleder Asgeir Tomasgard, epost: asgeir.tomasgard@iot.ntnu.no, tlf. 93 05 87 71.

SVT-820 • Studier av kommersialisering av fornybar energi

Nærmere opplysninger fås ved henvendelse til førsteamanuensis Øystein Widding, epost: low@iot.ntnu.no, telefon: +47 41 21 55 84.

SVT-821 • Analyse av integrerte energimarkeder med hensyn til optimal ressursallokering og råvareflyt

Nærmere opplysninger fås ved henvendelse til professor Stein-Erik Fleten, epost: stein-erik.fleten@iot.ntnu.no, telefon: +47 46 69 47 93.

SVT-822 • Stillingen vil fokusere på internasjonaliseringstrategier for norske energirelaterte bedrifter

Nærmere opplysninger fås ved henvendelse til professor Øystein Moen, epost: oystein.moen@iot.ntnu.no, telefon: +47 90 14 31 03.

HF-10-005 • 3 stillinger knyttet til politikkutvikling og policy for bærekraftig utvikling

Nærmere opplysninger ved professor Marianne Ryghaug, epost: marianne.ryghaug@ntnu.no, telefon: +47 73 59 82 27 eller professor Knut H. Sørensen, epost: knut.sorensen@hf.ntnu.no, telefon: +47 73 59 17 90.

Søknaden må inneholde opplysninger om utdanning, eksamener og tidligere praksis. Bekreftede kopier av vitnemål og attester må legges ved.

Søknaden med vedlegg skal sendes elektronisk via www.jobbnorge.no og merkes med journalnummer for stillingen. **Søknadsfrist: 16.02.10.**

Se fullstendig utlysningstekst på www.jobbnorge.no, www.nav.no og på NTNUs hjemmesider <http://nettopp.ntnu.no>

I henhold til ny offentlighetslov kan opplysninger om søkeren bli offentliggjort selv om søkeren har anmodet om ikke å bli oppført på søkerlisten.

Jobbnorge.no

CenSES

NTNU
100 skapende år

Nasjonalt kunnskapssenter
om vold og traumatisk stress

Regionsenter for barn og unges psykiske helse
R.BUP

Fast forskerstilling statistikk

Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS) og Regionsenter for barn og unges psykiske helse, Helseregion øst og sør (RBUP Øst og Sør) har inngått samarbeid om stilling for statistiker som skal arbeide i begge forskningsmiljøene.

Både fagstatistiker og andre med relevant profesjonsbakgrunn med spesialkompetanse innen statistikk oppfordres til å søke. Søknadsfrist 1. mars. For fullstendig kunngjøring av stillingen se våre hjemmesider www.nkvts.no eller www.r-bup.no.

I

LIKESTILLINGSPRIS TIL NORGES IDRETTSHØGSKOLE

Statsråd Tora Aasland har delt ut Likestillingsprisen for 2009 på 2 millioner kroner til Norges idretts-høgskole (NIH).

– NIH har satt likestilling høyt på dagsorden og kan vise til gode resultater. Høgskolens arbeid bør kopieres, sa statsråd Tora Aasland ved overrekkelsen.

Det er tredje gang Kunnskapsdepartementet deler ut Likestillingsprisen. Formålet med denne prisen er å styrke og motivere universiteter, høyskoler og forskningsinstituttene i deres likestillingsarbeid.

II

VARSLER RETTSSAK OM OFFENTLIG PENSJON

LO Kommune, LO Stat, Unio, YS og Akademikerne er sterkt kritiske til regjeringens oppfølging av pensjonsavtalen i offentlig sektor fra 2009. Det går fram av en felles høringsuttalelse om offentlig tjenstepensjon og AFP i offentlig sektor.

Organisasjonene mener at flere av departementets forslag til oppfølging av avtalen går langt ut over det partene ble enige om i tariffoppgjøret i 2009. Samlet innebærer departementets forslag betydelige innsparinger og kutt. Organisasjonene legger vekt på at en legger seg så tett opp til dagens tjenstepensjonsordning som mulig der avtalen ikke sier noe konkret og at endringene må ligge innenfor grunnlovsvernet.

III

EVALUERING AV EU-FORSKNINGEN

En ny evalueringsrapport viser at Norges deltakelse i EUs forskningsprogram er vellykket og gir godt utbytte for norsk forskning, skriver Kunnskapsdepartementet.

– Å være med i rammeprogrammet er viktig for kvaliteten i norsk forskning og gir oss viktige impulser til innovasjon, velferd og verdiskaping, sier forsknings- og høyere utdanningsminister Tora Aasland.

Rapporten peker på at det likevel er behov for et bedre rammeverk for framtidig norsk deltakelse i programmet.

KURSTILBUD MARS 2010

Forskerforbundet arrangerer følgende sentrale kurs og samlinger i mars 2010:

- 03.03.10: Sektorsamling for lokallagene i instituttsektoren
- 09.–11.03.10: Grunnopplæring trinn II

Program og påmeldingsinformasjon blir lagt ut på www.forskerforbundet.no/kurs. På nettsiden finner du også kursplanen for første halvår 2010.

MØTE I LANDSRÅDET

Forskerforbundets Landsråd samles til møte 15.–16. mars 2010. Etter vedtektsendringer vedtatt på representantskapsmøtet 2009 har Landsrådet nå kun ett møte hvert år, mot tidligere to. Antall delegater er samtidig utvidet fra 40 til 45. Hovedsaker på årets møte i Landsrådet blir tariffoppgjørene i 2010 og Forskerforbundets lønnspolitiske arbeid, samt forberedelser til sektorvise samlinger for lokallagene.

IV

ENIGHET OM NY HOVEDAVTALE I KS

Forhandlingssammenslutningene hadde før jul siste forhandlingsmøte om revisjon av Hovedavtalen med KS. Alle parter har meldt fra at de vil anbefale medlemsorganisasjonene å godta resultatet. Partene har frist til 1. februar for å gi endelig tilbakemelding om hovedavtalen aksepteres. Den nye Hovedavtalen har varighet fra 01.01.2010 til 31.12.2013.

V

VIL BRUKE OLJEPENGER PÅ FORSKNING

78 prosent mener det bør satses mer oljepenger på utdanning og forskning, ifølge en undersøkelse Respons har utført for Unio.

– Landet burde bruke mer penger på kunnskap og kompetanse. Det er åpenbart en god investering i framtidig verdiskaping og dermed også folks pensjoner, sier Unioleder Anders Folkestad til Dagsavisen.

VI

EKSPERTUTVALG FOR FORSKNINGSPOLITISKE MÅL

Regjeringen har oppnevnt et ekspertutvalg som skal gi råd om hvordan de forskningspolitiske målene i den siste forskningsmeldingen *Klima for forskning* skal nås og hvordan man skal få høyest mulig samfunnsøkonomisk nytte av den offentlig finansierte forskningen. Professor Jan Fagerberg ved TIK-senteret, Universitetet i Oslo, skal lede utvalget. Utvalget skal levere sin innstilling innen 1. mai 2011.

– Vi må våge å stille kritiske spørsmål om det er god nok sammenheng mellom de ressurser vi setter inn i forskningen og resultatene vi får, om forskningsresultatene har høy nok kvalitet og om de gir svar på de store samfunnsutfordringene, sier forskningsminister Tora Aasland i en pressemelding.

VII

FORSKNINGSRÅDETS PRIORITERINGER FOR 2011

Klimautfordringene, forskning i næringslivet, den frie grunnforskningen, utstyr og infrastruktur. Dette er de områdene Forskningsrådet mener bør prioriteres spesielt i 2011.

Forskningsrådet foreslår en budsjettvekst på 1,8 milliarder kroner over statsbudsjettet for 2011. 60 prosent av veksten bør gå til de overnevnte feltene, foreslås det i budsjettokumentet *Store satsinger*.

VIII

NYTT FRA HOVEDSTYRET

Forskerforbundets Hovedstyre 2010–2012 hadde sitt første møte 14. januar. På dette møtet vedtok Hovedstyret notatet *Prioriterte arbeidsoppgaver 2010* som angir hvilke konkrete tiltak Hovedstyret og sekretariatet vil gjennomføre i 2010 for å oppfylle målene i arbeidsprogrammet.

Andre saker som ble behandlet på Hovedstyrets første møte var en foreløpig drøfting av Forskerforbundets krav til Unio i forbindelse med tariffoppgjørene 2010, drøfting av mandat og sammensetning av et lønnspolitiske utvalg, Forskerforbundets uttalelse om stortingsmelding 44 *Utdanningslinja*, og

opptak av Foreningen for midlertidig ansatte arkeologer (MAARK) som ny fagpolitisk forening i Forskerforbundet.

IX

IVERSBY GJENVALGT SOM NESTLEDER

Forskerforbundets Hovedstyre har gjenvalgt Randi Halveg Iversby som nestleder. Iversby er overbibliotekar ved Det juridiske fakultetsbibliotek, Universitetet i Oslo.

Hovedstyret har også vedtatt at leder Bjarne Hodne og nestleder Randi Halveg Iversby skal utgjøre Hovedstyrets Arbeidsutvalg i 2010. Generalsekretær Sigrid Lem er sekretær for AU.

X

NYE REPRESENTANTER I UNIOS FORHANDLINGSUTVALG

Bjarne Hodne, Sigrid Lem, Eirik Rikardsen og Kristian Mollestad skal representere Forskerforbundet i Unio-Stat i perioden 2010–2011. I Unios forhandlingsutvalg for kommunal sektor (KS og Oslo kommune) er det Frank O. Anthun som representerer Forskerforbundet. Eirik Rikardsen fortsetter som representant i Unio-Spekter og Birgitte Olafsen i Unio-HSH.

XI

ANDERS FOLKESTAD GJENVALGT I UNIO

På Unios representantskapsmøte 14. desember 2009 ble Anders Folkestad enstemmig gjenvalgt til leder av Unio for en periode på to år. Han har ledet Unio siden hovedorganisasjonen ble dannet. Bjarne Hodne og Sigrid Lem ble gjenvalgt som Forskerforbundets representanter i Unios styre.

XII

NY JOBB? BRUK MIN SIDE

Husk å melde fra til Forskerforbundet sentralt dersom du har skiftet arbeidssted, endret stillingsprosent eller gått av med pensjon. For å ha et oppdatert medlemsregister er vi avhengige av å få melding fra medlemmene om endringer i arbeidsforhold. Logg deg inn på Min side for å registrere endringer: www.forskerforbundet.no/minside.

XIII

VERV EN KOLLEGA – FÅ VERVEPREMIE

Alle medlemmer som verver ett

eller flere nye medlemmer til Forskerforbundet får vervepremie. Du velger selv om du ønsker premien for én verving, eller om du ønsker å spare til tre eller fem verving. Har du vervet fem medlemmer får du en iPod Touch eller en Tivoli DAB-radio i vervepremie. Mer informasjon på www.forskerforbundet.no/vervepremier.

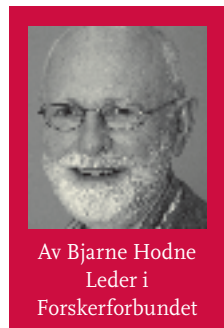
XIV SLUTT PÅ FORSKERFORBUN- DETS ALMANAKK

Vi minner igjen om at Forskerforbundet fra og med 2010 ikke lenger sender ut egen almanakk (årssett til A-plan) til medlemmene. Årssett til Forskerforbundets gamle A-plan (format pocket) fås kjøpt i bokhandel.

78 prosent og budsjettkonferansen

2010 startet med to gledelige ting. På årets første dag talte statsminister Jens Stoltenberg med engasjement om kunnskapens betydning for det norske samfunnet. Dagen etter presenterte Dagsavisen en undersøkelse som viste at 78 prosent av befolkningen ønsker mer penger til forskning og høyere utdanning.

Statsråd Tora Aasland har gjentatte ganger bedt om støtte for sitt arbeid til beste for UH-sektoren. Den støtten har hun nå fått – argumentasjonen for kunnskapens betydning for samfunnet i nåtid og fremtid har tydeligvis hatt gjennomslag både innad i regjeringen og utad i befolkningen. En drømmesituasjon for en ambisiøs minister, skulle man tro. Derfor er det noe overraskende å lese Aaslands vurderinger av den undersøkelsen Dagsavisen refererer til. Statsråden hevder at undersøkelsen er uttrykk for støtte til den politikken regjeringen fører. Dette er nok fra ministerens side mer et forsøk på å hente en politisk gevinst ut av en undersøkelse enn å vise vilje til å ta inn over seg hva folk egentlig svarer. Undersøkelsen reflekterer etter vår mening folks generelle tilslutning til det synspunktet at forskning og høyere utdanning må være noe man satser sterkere på fremover.

Av Bjarne Hodne
Leder i
Forskerforbundet

Tora Aasland har med denne undersøkelsen fått en gavepakke i fanget. Men hun kvier seg for å ta imot – for i Dagsavisens oppslag finner vi dette avsnittet: «Aasland er ikke uten videre med på at hun med undersøkelsen kan slå hardere i bordet til finansminister Sigbjørn Johnsen og kreve mer penger. For regjeringen satser allerede hardt på forskning og høyere utdanning, mener hun.»

Avlyser statsråden sin kamp for flere ressurser, for økte basisbevilgninger og mindre midlertidighet i sektoren (jf. Soria Moria II), og vil hun ikke gjøre noe med det faktum at det utføres ulønnet ekstraarbeid ved høyskoler og universiteter tilsvarende 1,5 milliarder i besparelse for det offentlige på bekostning av dem som skal realisere regjeringens forskningsambisjoner? Statsråd Aasland har nå den støtten hun har bedt om. Nå må hun bruke den! Noe som vil være helt i tråd med regjeringssjefens nyttårstale: «Det er mye vi ikke vet om fremtiden, men det vi vet, er at vi vil trenge kunnskap.»

Vær mer offensiv, Aasland. Du har all den støtten du kan ønske deg. Bruk den i din budsjettkamp innad i en regjering som ledes av en sjef som hevder at kunnskap trumfer alt. Bedre utgangspunkt for å lykkes i den forestående budsjettkonferansen kan vel en statsråd neppe ha. Det burde være grunnlag for en viss optimisme med hensyn til statsbudsjettet for 2011 – eller har vi allerede nok kunnskap her til lands?

Organisert anarki eller fruktbart samspill

Lørdag 9. januar forteller førstesiden til Dagens Næringsliv oss at konsultentselskapet McKinsey gir Universitetet i Oslo det glatte lag, og at de lider under «organisert anarki». Blant annet leser vi at:

- Universitetet har for mange ledernivåer.
- Lederne vet ikke hva som foregår innover i organisasjonen.
- Det ledes mye og gjennomføres lite.
- Tilsettingspolitikken er tilfeldig og preges av innavl.
- Det finnes ikke incentivsystemer som fremmer forskning på toppnivå.

En tilsvarende evaluering ble gjennomført ved NTNU for et par år siden. Resultatene peker i samme retning: Faglig ansatte opplever at det faglige arbeidet – og dermed mulighetene for å nå målet om å bli internasjonalt fremragende – er truet av ledelsens manglende legitimitet. Universitetet oppfattes som topptungt og ledelsesstyrt, og det sentrale nivået spiser en for stor del av kaken. Samlet er dette svært tydelige signaler som vi må følge opp!

Utover 1990-tallet fikk vi flere nye universitets- og høyskolelover. Disse var i økende grad preget av ideer om rasjonalisering, stordriftsfordeler, styring og ledelse. Sektoren møtte lovendringene med organisasjonskart som sjelden bygget på interne utfordringer og behov, men heller vurderte større konsern som de gode rollemodellene. Resultatet ble flere direktørstillinger

Av Kristin Dæhli
Styremedlem i
Forskerforbundet

sentralt i virksomhetene, et mer byråkratisk fokus (rapportering, kontroll og administrative systemer) og færre blikk og oppgaver som støttet direkte opp om sektorens primær oppgaver.

Ser vi 20–25 år tilbake i tid, var det vanlig at professoren var utrustet med en personlig sekretær. Etter datidens forutsetninger var det en ordning som bidro til at professoren bedre kunne konsentrere seg om sine hovedoppgaver. Nifu Step har nylig evaluert norsk deltakelse i EUs rammeprogram. Nettutgaven av Forskerforum viser 12. januar til rapporten og peker på at norske forskere gjør det godt innenfor flere av forskningsprogrammene, men at mange

mener deltakelse medfører en stor administrativ byrde for forskerne.

Slik jeg leser oppslaget i DN, sier McKinsey at dersom universitetet skal nå sine ambisjoner om å bli internasjonalt fremragende, må fokus snus fra ledelse og ledelsessystemer til forskning og tiltak som støtter opp om forskningens vilkår. Det er neppe noen god idé å gjeninnføre ordningen med personlige sekretærer, men tiden er moden for å gjøre den administrative ressursen mer dedikert den faglige virksomheten.

Om lag 25 prosent av Forskerforbundets medlemmer jobber i teknisk-administrative stillinger. Vi har høyere utdanning, kjenner sektoren godt, og mange har bakgrunn som forskere. Her ligger det et stort potensial for å utvikle profesjonelle team, med fruktbart samspill mellom vitenskapelig produksjon og administrativ støtte. Slik mener jeg vi kan bane en bedre vei mot det internasjonale elitesjiktet.

Organisasjonsbygging

Et nytt år er begynt, og blant oppgavene som står høyt på dagsordenen i 2010 er organisasjonsarbeid og organisasjonsbygging. Prioritering av dette området er en direkte videreføring av organisasjonsutviklingsprosjektet som ble gjennomført i 2008/09 og som møtet i representantskapet sluttet seg til i oktober 2009. Dette innebærer at kontakt og samhandling med lokallag og fagpolitiske foreninger og nettverksdannelse vil bli vektlagt.

Det er så langt planlagt en rekke tiltak som vil bli iverksatt i løpet av året.

Et av tiltakene er en utvidet og styrket kursvirksomhet både for å styrke opplæringen av tillitsvalgte og samhandling mellom ulike nivåer i organisasjonen. Representantskapet vedtok å avholde ett landsrådsmøte i året mot tidligere. Det vedtok i tillegg å avholde årlige sektor-/valgkretsseminarer. Disse er nå under planlegging. Hensikten med disse møtene er blant annet å styrke kontakten og samarbeidet mellom lokallag ved samme type virksomhet, bidra til etablering av nettverk og legge til rette for erfaringsutveksling og gjensidig opplæring. Vi regner med å avholde to slike sektorseminarer i inneværende år. Det første for offentlige og private forskningsinstitutter er planlagt til begynnelsen av mars. Tema vil blant annet

å være nettverksdannelse og erfaringsutveksling mellom tilsvarende virksomheter og utvikling av Forskerforbundets politikk for instituttsektoren. Sektor og tidspunkt for det andre seminaret er ikke fastsatt ennå.

Et annet tiltak for å styrke opplæringen av tillitsvalgte er gjennomføring av dagsseminarer om lokal lønnsdannelse i sektorer der all lønnsdannelse skjer lokalt. Disse er under planlegging, og de første kursene vil bli lagt til forhandlingsområdet Spekter.

Av Sigrid Lem
Generalsekretær i
Forskerforbundet

I tillegg vil lokallagene avholde en rekke kurs og seminarer. Sekretariatet prøver å imøtekomme alle ønsker om deltakelse og innlegg blant annet fordi det er en god måte å treffe tillitsvalgte og medlemmer på, men har dessverre ikke kapasitet til å imøtekomme alle. Heldigvis har hovedstyrets medlemmer uttrykt interesse for og vilje til å delta i kursvirksomheten. Dette er gledelig fordi det vil styrke kontakten og samarbeidet mellom sentralt og lokal nivå.

Møtevirksomhet og besøk hos lokallag og fagpolitiske foreninger vil videreføres. Mulighetene for å legge lokallagsbesøk i tilknytning

til personalmøter og andre bistandssaker vil bli utnyttet best mulig.

For å involvere lokallagene og fagpolitiske foreninger sterkere i forbundet og politikktutforming er det laget nye rutiner for behandling av høringssaker. Alle saker som det er rimelig at forbundet uttaler seg om, skal sendes på høring til lokallag og fagpolitiske foreninger.

Til slutt er det opprettet en ny stilling som organisasjonskonsulent i sekretariatet. Stillingen vil gi oss større kapasitet i arbeidet med organisasjonsspørsmål – noe som er nødvendig dersom de ambisiøse målene i arbeidsprogrammet skal nås.

AKTUELLE PRESSEKLIPP:

Forskere i harnisk: HiL i krise

Forskerforbundet ved Høgskolen i Lillehammer går til frontalangrep på ledelsen på grunn av skolens underskudd på 10 millioner kroner.

– Krisen kan veltes over på de ansatte og studentene, advarer professor Håvard Teigen.

I et brev oppfordrer leder Håvard Teigen i Forskerforbundet ved Høgskolen i Lillehammer de ansatte til å følge godt med i tiden framover.

Gudbrandsdølen Dagningen 19. januar

– Dette har vi ikke råd til

I Forskerforbundet er de ikke overrasket over at stipendiater må vente lenge på uttalelse fra komiteene på UiO.

– Jeg sitter ikke på samlede tall, men har en rekke eksempler på at det forekommer, sier Forskerforbundets leder Bjarne Hodne, som mener det er helt uakseptabelt at UiO bryter regelverket på denne måten.

– Hva tenker du om stipendiater som ikke tør å snakke?

– Det er vondt å høre at unge mennesker som er vår fremtid, ikke tør å bruke den akademiske friheten. Dette hører ikke hjemme på et universitet.

Aftenposten 16. januar

Mener kravet vitner om mistillit

Generalsekretær i Forskerforbundet, Sigrid Lem, mener kravet om arbeidstidsregistrering vitner om mangel på tillit til vitenskapelig ansatte.

– Arbeidsplaner, oversikter over undervisning og innrapportering av forskning gir etter vår mening god nok kontroll. Svikter de i sine forsknings- eller undervisningsoppgaver, er det et lederansvar å ta tak i det, sier Lem.

Forskerforbundet har sagt klart nei til tidsregistrering for akademiske stillinger.

Dagens Næringsliv 4. januar

FORSKER FORBUNDET

FAKTA OM FORSKERFORBUNDET

Forskerforbundet har over 17 000 medlemmer og er landets største og ledende fag- og interesseorganisasjon for ansatte i forskning, høyere utdanning og kulturminnevern.

Forskerforbundet organiserer ansatte i forskning, høyere utdanning og kulturminnevern som innehar en vitenskapelig, administrativ eller annen faglig stilling som krever høyere utdanning. Vi tilbyr også studentmedlemskap.

Forskerforbundet er tilsluttet Unio – hovedorganisasjonen for universitets- og høyskoleutdannede.

- Forskerforbundet arbeider for å styrke norsk forskning og høyere utdanning, til beste for samfunnet og for deg som medlem.
- Forskerforbundet forhandler lønn for deg, både lokalt på arbeidssstedet og sentralt.
- Du får bistand i spørsmål om dine lønns- og arbeidsvilkår.
- Forskerforbundet arrangerer kurs, konferanser og seminarer for medlemmer og tillitsvalgte.
- Du får tilbud om gunstige forsikringer og banktjenester.
- Du får tidsskriftet Forskerforum 10 ganger per år.

FORSKERFORBUNDETS HOVEDSTYRE 2010–2012:

Bjarne Hodne, Universitetet i Oslo (leder)
Randi Halveg Iversby, Universitetet i Oslo (nestleder)
Kristin Dæhli, NTNU
Marit Eriksen, Høgskolen i Østfold
Jan Hongslo, Folkehelseinstituttet
Ove Kvammen, Høgskolen i Bergen
Kåre-Olav Stensløkken, Universitetet i Oslo
Tom Roar Eikebrokk, Universitetet i Agder (1. vara)
Annelise Brox Larsen, Universitetet i Tromsø (2. vara)
Stig Ove Hjelmevoll, Universitetssykehuset i Nord-Norge HF (3. vara)

SEKRETARIATET:

Generalsekretær Sigrid Lem
Arkivleder Kristine K. Brox
Kommunikasjonsrådgiver Arvid Ellingsen
Informasjonsrådgiver Unn Rognmo
Avdelingssjef Bjørn T. Berg
Rådgiver Jon W. Iddeng
Forhandlingssjef Frank O. Anthun
Seksjonsleder Eirik Rikardsen
Juridisk rådgiver Birgitte Olafsen
Seksjonsleder/advokat Ann Turid Opstad
Advokat Brita Alsos
Juridisk rådgiver Hildur N. Nilssen
Juridisk rådgiver Mariann Helen Olsen
Organisasjonssjef Joar Flynn Jensen
Rådgiver Elisabeth Tindeland
Kontorsjef Aina Nilsen
Organisasjonssekretær Turid Cordtsen
Sekretær Hans Askildsen
Sekretær Seija Hjelteig
Sekretær Lena Holum
Sekretær Inger Marie Højfeldt
Sekretær Tore Sandnes
Sekretær Gerd Sandvik
Sekretær Bente J. Sætran (vikar)

FIAT 500C CABRIOLET

ENDA MER MAGISK...

Fiat 500 er et ikon. Nå lanserer vi også 500C Cabriolet. Med sikkerhet (5 stjerner i NCAP) og miljøteknologi i en egen divisjon er Fiat 500C både en sensasjon og en kjempesuksess over hele Europa. Sjarm og et unikt design er halve hemmeligheten. Topp kjøreegenskaper, suverene Euro 5-motorer med ekstremt lave utslipp og en imponerende standardutrustning er nesten hele hemmeligheten. Magien må bare oppleves.

DETTE FANTASTISKE UTSTYRET ER NÅ INKL I PRISEN:

- ☒ Fjernstyrt sentrallås
- ☒ Elektriske vinduer
- ☒ ABS-bremser
- ☒ 7 kollisjonsputer
- ☒ Tåkelys
- ☒ Blue & Me
- ☒ El. servo med City funksjon
- ☒ Justerbart ratt
- ☒ Klimaanlegg
- ☒ Alu. felger
- ☒ Delt baksete
- ☒ El. justerbare sidespeil
- ☒ VDC/ESP
(antispinn/antisladd med
bakkestartassistanse)

Fiat 500 fra kr. 179.900,-

Fiat 500C Cabriolet fra 209.900,-

www.fiat.no